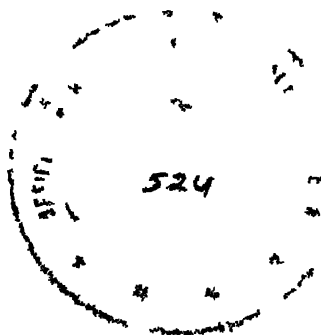
ESOPA

THAWNTHU FING

ESOPA

THAWNTHU FING

(ÆSOP'S FABLES)

ESOPA THAWNTHU FING

(ÆSOPS FABLES)

24th EDITION

PUBLISHED BY THE SYNOD BOOKROOM
AIZAWL

1977

THUHMAHRUAI

Esopa hı Grık mı a nı a B C 620 laı velah a lo pıang a a pıanna khua tak chu hrıat chıan a nı lo A naupan laıın Athenı khuaan salah an hruaı a mı tam fe bâwıhah a awm lâwr a Nakın deuh vah chuan a puın bâwıha a awm chu a chhuah ı Chu mı hnuah chuan Lucıa ram lal hnenah a vı zın a chutah chuan Solona lal lakah mawı lo tak ı a awm avângın a va zılhhau va Tın nakınah chuan Delphı (Delfi) khuaah Lucıa ram lal chuan palaı atân a tır a Chuta a awm laı chuan Delphı khuaa mıte chuan a chet dan an duh thei lo vı ın thın a tıur ta hle maı a tıchuan khâmah an nam thla a a thı ta a Esopa hıan thawnthu 231 laı ı phuah a nı tıın an sawı thın a nımahsela a zı chuan ama phuah hlır a nı kher awm lo ve Then khat pheı chuan Heng thawnthute hı ama phuah pakhat mah a awm âwm lo asın maw tite pawh an awm Esopa chuan a thawnthu sawı pakhat mah hı Grık tawnga a chuanna meuh zawng kan hmu lo a nı

Fınna tha zâwngın heng thawnthu hı chhıar ıla tha takın mın zırtır ang Thawnthu mal mal nı lovın finna leh fin lohna thu a nı zawk

Tûn hma lam kha chuan Esopa thawnthu hı bu hnıh a awm a pakhat chu chhım lama Rev F W Savıdge leh Pu Durra sıam a nı a a dang chu hmâr lama Rev F J Sandy leh Pu Pasena leh Pu Rozıka te sıam a nı a Chu mı bu hnıha thawn thu ınang apıangah chuan chhım lam bua mı kan la zâwk a nı

A CHHUNGA THU AWM

A CHHUNGA THU AWM	Phek
Arpa insual leh Mupui thu	4
Arpa leh lungmawi thu	9
Arawnpa leh kanghlui thu	47
Arsi ngaihtuahtu thu	50
Arpui leh vaimur thu	68
Arpa leh sihal thu	70
Beram vengtu nupang leh chinghnia thu	18
Berampu leh chinghnia	35
Bel pahnih thu	4
Bawng mai zukchal thu	54
Beramte leh theikelek rah thu	58
Berampu sumdawngtua inlet thu	61
Choak chapo thu	9
Chinghnia leh beram thu	14
Chinghnia leh beramno thu	22
Chinghnia leh kanghlui thu	24
Choak leh bel rawng zim thu	25
Chauchim leh chungu thu	26
Chauchim rorel inkhawm	27
Chinghnia leh kel thu	37
Chinghnia leh Sihal leh hauhuk thu	37
Chinghnia beram vuna inthuam thu	39
Chinghnia leh berampute thu	48
Chakai pahnih thu	50
Chinghne chapo thu	51
Chakai vak chhuak thu	52
Chhimbuk leh khauchher thu	59
Choak leh parvate thu	64
Chinghne phenglawng tum thu	68

Chungû leh bawngpa thu 1
Chungûin lal an dîl thu 13
Chungû pahnih thu 36
Chungû pahnih thu 42
Choâk leh vamûr thu 44
Choâk leh bâwngpui thu 52
Chungleng leh hnuaileng chanchin 71
Dâwr chapo thu 60
Fanghmir leh thuro thu 7
Fanghmir leh khau thu 16
Fâr thing leh lênhling thu 51
Nghalchang leh sakeibaknei thu 54
Nghate thu 59
Harkiules leh tawlailir khalhtu 15
Hmeithai leh arpui thu 30
Hmeithai pakhat leh a in awmhote thu 72
Kel no leh chinghnia 34
Khualzinte leh savawm thu 39
Kêl leh grep hrui thu 46
Keite leh sihal thu 52
Kel leh sabengtung thu 66
Lo neitu leh ngawihûp thu 19
Lo neitu leh sihal thu 61
Mu-ârla leh pârva thu 13
Merkuria leh thing kittu thu 15
Mihring leh sakeibaknei thu 23
Mupui leh sihal thu 25
Mihring leh kei mi thu 26
Meihawl rawhtu leh puan su mi thu 34

Mi fir thu 35
Mupui leh thal thu 38
Mipa naupang leh chunggute thu 41
Mihring leh mupui thu 52
Mupui leh singhar leh nghalpui thu 65
Mipa naupang kawi neih thu 73
Mipa naupang leh kangthai thu 74
Nula leh bawnghnute bel thu 29
Negro mi thu 61
Puni leh taksa peng dangte thu 5
Phenglawng tumtu leh sanghha thu 45
Pheikhawk siamtu daktawra inlet thu 53
Phula ro phum thu 70
Pi la sabengtung zuar chanchin 75
Ram chauchim leh in chaichim thu 10
Rul leh mi pakhat thu 20
Rul leh surai thu 21
Rinthlenga ui thu 23
Rukruho leh arpa thu 36
Rorelna ina vamur thu 46
Rul leh khuai thu 63
Sabengtung sakeibaknei vuna inthuam thu 1
Sakeibaknei leh savawm leh sihal thu 2
Sakeibaknei leh bawngpate thu 3
Sabengtung leh a hlim thu 3
Sakawr leh zukchal thu 5
Sakeibaknei leh chaichim thu 6
Sabengtung leh a hlim thu 8
Sihal leh choak thu 12
Sazupui leh satel thu 17

Sasaw thing leh phairuang thu 18
Sihal leh grep thu 19
Sihal leh kel thu 21
Sakeibaknei lungleng thu 22
Sihal leh kanghlai thu 24
Sakeibaknei leh sabengtung leh sihal ramchhuak 28
Sakeibaknei damlo thu 28
Sihal leh sakeibaknei thu 28
Sakawr leh sabengtung thuam phur thu 31
Sakawrpu leh sakawr thu 31
Sumdawngtu sabengtung thu 32
Sakeibaknei leh sabengtung leh sihal thu 33
Sihal mei bul thu 38
Satel leh mupui thu 40
Sakeibaknei ram thu 41
Sihal leh nghalchang thu 41
Sihal leh thing kittu thu 42
Sakeibaknei leh nghapui thu 43
Sakeibaknei leh chaichim thu 44
Sazuk no leh a pui thu 45
Savawm leh sihal thu 45
Sazupuite leh chungûte thu 47
Sakeibaknei leh chinghnia thu 49
Sabengtung ninhlei thu 49
Sanghâwngsei a thu 50
Sabengtung leh chungute thu 53
Sihal puar lutuk thu 55
Sanghâwngsei leh Arab mi thu 56
Sihal leh hmai khuhna thu 57
Sih a zukchal thu 57
Sazuk leh grep hrui thu 57

Sa pcltu thu 60
Sabengtung lch chinghmi 62
Sakeibaknei tar thu 63
Sabengtung leh kham thu 64
Sakeibaknei leh sihal thu 67
Satharte thu 67
Sihal leh phivawk thu 68
Sabengtung leh uite thu 69
Savai thawnnguh lohzia 73
Thingtung tel thu 4
Thingte leh hneipui thu 14
Thli leh ni thu 17
Tlang hnathawk thu 30
Tho leh khawizu bel thu 39
Thing kamtu leh arpa thu 48
Thirdeng ui thu 48
Thal kap mi leh sakeibaknei thu 55
Tuipui sava thu 63
Tuikhuahna sihal tla thu 75
Ui leh arpa leh sihal thu 7
Ui leh chinghnia 11
Ui leh a thla thu 12
Ui kawlh thu 20
Ui sathiam tar thu 31
Ui leh ruai thu 36
Uite leh sihal thu 55
Vahmim leh a note thu 2
Venusi leh zawhte thu 20
Vatawk rangkachaka tui thu 30
Vatawk leh choak thu 35
Vatawkte leh kânghlaite thu 66

Zawte leh sihal thu 27
Zukchal damlo thu 34
Zawhtê leh savate thu 46
Zukpui leh sakeibaknei thu 51
Zukpui mit khing del thu 54
Zawhte leh sihal thu 73

****

ESOPA THAWNTHU FING

1

SABENGTUNG SAKEIBAKNEI VUNA INTHUAM THU

Sabengtung hi Sakeibaknei vunin a inthuam hlun a ram sa a tak takte chu a hmuh apiangte tihthaih zelin a vak ruai mai a. Tin Sihal hi a han hmu ve a, tihthaih a tum leh a. Sihal erawh chuan a hram chu a lo hre tlat mai a. Lo khai ! i hram chu lo hre ngai hauh suh ila chuan kei pawhin ka hlau ve hle dawn che a ! a ti ta mai a.

2

CHUNGU LEH BAWNGPA THU

Tui ti chip chepa bawngpa tla han chungu note awm khawm hi a chil palh a, pakhat chu a rap hlum ta hlauh mai a. Tin pakhat chu chu thu lungngaihthlak tak an pui hnena hrilh tur chuan a tlan ta nal nal a. An pui hnenah chuan, Le ka nu, a tihlumtu chu ram sa lian pui ke pali nei hi a ni roh va, a ti a. Chungu pui chuan, Lian pui maw ni, heti tiat a lian hi em ni ang, a ti a, a han inham puar pung pung a. A note chuan, E ! kha ai a lian zâwk daih le, a ti a. Tin a pui chu a han inham puar zual sauh va, Heti tia hi em ni le ? a ti a. A note chuan, Puak keh dawn hial pawhin inham puar mah la a tiave pawh i tling tawp hlei lo vang e ka nu, a ti a. Tin chu tia a thiltihtheihna a rin tet sak em avang chuan chungu pui chu a han inham puar lehzual vak a a puak keh ta pawp mai a.

3

VAHMIM LEH A NOTETE THU

Buh hmın tırh laı hıan lo pakh ıt ıh v ıhnıımın no a neı a nı tın maı hıan buh seng tûr an lo feh dawn nge dâwn lo tın a lo en thla thın ı [ın ı tl ıt chhuah dâwnte hın a notete hnenah chuan ung thu pawh an lo hrıat apıang ı hnen ı ıwı leh zel turın a hrılh thın a Nı khat chu lo neıtup ı chu a lo kal a Tûnah chuan ka vengte zawng zawng sawm khâwma buh seng tur ı nıh t ıwh hı lo ı tı a Tın vahmım chuan chu chu ı lo hrıa a ı note hnenah chuan A vengteho rıng maı tur ı nın zawngın eng chen em ıw a lı nghak leh lo theı lo vang ı tı a Atukah chuan lo neıtu chu a lo k ıl leh a lo chu engmah la tı lovın ı hmu a a t ı ı hnenah chuan Kal la ı pute leh ı tutcho v ı ı vın lı naktukah buh lak tantıı ang che ı tı a Nımah sela vahmım chuan a notete chu hlau lo turın ı fuıh a lo neıtu laınahote chuan anmahnı buh pawh an lı seng zo bık sı lo va Chu mı tukah chuan a tl ı bo va lo neıtu kha a lo kal leh a a fapa hnen ıh chu ın Keımahnın naktuk atangın ı seng tan t ıwh maı ang u a tı a Vahmım notete chuan an puı hnenah chu thu chu an lo hrılh a Anı chuan Chutı chu kal bo a hun ta tak zet zuk nı le a tı ta a

4

SAKEIBAKNEI LEH SAVAWM LEH SIHAL THU

Sakeıbaknei leh savawmın sakhı tlaw an chhar a ınchuhın an ınsual ta hrep maı a An lo chak dunın an lo ınhneh tâwk em kher a ı tawp a tâwp

ah chuan an pahnih chu an mit del thelh leh thi lek leka hahin lerh chuan an lei ta der a. An inkarah chuan an thil inchuh an insual chhan chu a tlu reng a, deh pawh an dek peih tawh lo va. Chu tih lai chuan sihal hi a lo kal hlauh va, an chauhzia te chu a han hmu a, engmah tihzia an ni tawh lo tih a hria chuan a lo kal hnai a, sa ruang chu a pu ta daih mai a. Chu mi an han hmuh chuan, anni chuan, "Kan va khawngaihthlak tak em! he mi sual pa zanriah tur siam sik reng reng hian kan chakna zawng zawng sengin kan lo inhliam ta mai zuk nia le," an ti ta mai a.

5

SAKEIBAKNEI LEH BAWNGPATE THU

Phulah hian bawngpa pathum hi thlamuang tak leh inngeih zetin an tla za dial dial thin a. Chu ta an tlu za dial dial chu sakeibaknei hian ei ataka it tak mai hian a lo thlir reng thin a, mahse chutin an tlat zia chhung chuan a tan hun remchang reng a awm thei hian a hre lo va. Tichuan inuk tern pakhatin a rel dante sawiin a chhotuah tawn a, an zingah chu an itsikna a lo thleng ta a, inpawlna a hova tlan duh lovin ahrangin an tla ta hlawm a. Sakeibaknei chuan an inthen a, a hrang theuhva an tla chu a hmuhin a mal mal chuan a bei ta a, sam takin a seh ta nghauh nghauh mai a ni.

6

SABENGTUNG LEH A HLIM THU

Ni khat chu nipui sen sat laiin takin rawlthar pakhat hian Athens khua atanga Megara a kalna turin sabengtung a hawh a. Chhûn laiah chuan ni

a lo sa ta em em a a thla hlimah chuan a zuk châwl dâwn a Nimahsela sabengtungpu chuan hlim chu a lo chuh ve ta a a chuangtu tluk bawk chuan chu hlima awm theihna chu neiin a insawi a Rawlthar chuan E he sabengtung hi ka zin kawng tluan atân ka hawh a ni lo em ni ? a ti a Ni e sabengtung hi i hawh a mahse a hlim i hawh hlei nem sabengtungpu chuan a ti ta hlauh mai a Chu mi hlim inchuh reng reng chuan an insual ta chiam a chutia an insual buai hlân chuan sabeng tung chuan a tlân bosan ta daih mai a ni

7

ARPA INSUAL LEH MUPUI THU

Arpa tir pahnih hi pa insual takin an insual awrh awrh mai a Nakinah chuan a dawih zawk chu âr in kilah thi hnuangin a kal ta a A huai zâwk erawh chu ar in chungah a thlawk kai sauh sauh va huai zâwk tih hriat fahranin a thla a han zap a a khuang ta âl âl mai a Chutih lai tak chuan mupui a lo bir luah luah a arpa chu a zuk tum chawrh a a thlawhpui ta daih mai a Chu veleh chuan a dawih zâwk kha a lo chhuak leh ve a an insual chhan bawlhhlawh paihna hmun kha a chang ta then zawk a ri

8

THINGTANG TEL THU

Pa pakhat hi a chhûngte an inngeih lo hle mai a inngeih tura a han zilh leh a sâwt si lo va eng emaw hmuh theih lamin zilh ila a tha ang e a lo ti ta a Tin a fate chu a ko khâwm a thingtang tam fê a lâk khawmtir a An thingtang rawn lâk

chu i tel khâwm a a fate chu elh thak tur chuan a han tir vek a. An vai chuan an han bei theuh va mahse an elh thak zo ta lo va. Tin thing tel chu a phelh a thinotang mal mal chuan elh thak tûrin a hrilh leh a chu ti awh chu awlsam deuh hian an elh thak ta zung zung mai a. Chutichuan in pa chuan: Fate u, in tanrual chhung chuan he tiang hian in hmelmaten an dek thei lo ang; che u i in innghah lohva in awm hran ti awh chuan ene mah in ni lo mai ang, tiin a zilh ta a.

9

SAKAWR LEH ZUKCHAL THU

Sakawr pakhat hian phûl pakhat hi apumin a chang bik a duhtawkin a tlâ thin a. Tin zukchal a lo kal a hnim tam tak a rawn pet bul zo ta a. Chu chu sakawr chuan a hua a phuba lâk a tum a pa pakhat hi zukchal hrempui atan a sawm a. Ani chuan: Aw le, i kaah thir barh dah ila, i chungah ka han chuang phawt mai ang a hriam hrei chu ka hmu thuai ang chu a ti a. Sakawr chuan lem a ti hle a chu pa chu a han chuang ta a. Nimahsela sakawr chu a phuba lak sak a hnek chuan chuta chin chu tun thlengin mihring bâwih a lo ni ta a ni.

10

PUM LEH TAKSA PENG DANGTE THU

Hmân lai hian mihring taksa pengte hian tûn lai ang hian hna an thawk rual lo va; peng tinin mahni thu leh mahni duh ang angin hna an thawk theuh mai a. Chutichuan pum hi an lo

ngeih thei thin lo va Keini peng dangten i chakkhai leh a n iwmna ngaihtuahin kan châwm a a rawngbawl ngawtin kan buai phi chuk a ani lah chu a awm dawngdah m1i mai si 1 tun hnu ah chuan tumahin engmah i pe tawh lo vang tin an lo rawt ta 1 Kutte chu1n k i chaw an barh tawh tur a ni lo v i hain i thial tur a ni hek lo Pum chu in tam rei thei t i meuh lo va rei lo teah an lo chu ii ta ruap mai i Fichu in taksa pengte chuan pum chu d1wngd1h leh hman tlâk lohvin I ing m ih el i hn i p iwim iwh t1k i lo thawk ve thin i ni tih in lo hre t i i in tel lova a thawh theih ing p iwh chuan inni chu in a tel lo chu1n in thawk thei lo v i 1aksa pum lo hrisel that an duh chu in peng tin chu in inm1hni hn1 theuh thawkin in v1ia ih it tl1nn1 turin an bei za zel tur 1 lo ni zawk a ni

11

SAKEIBAKNEI LEH CHAICHIM THU

Sakeib1knei hi hmun pakhat1h hi in i muhil a Tin chaichim te I i kh iwi ih nge a k il tih pawh inhre lovin chu si huai tak mai hnarah chu1n 1 v1k k ii i a tih1rh ta a Tin Sakeibaknei chuan 1 kut bâwr a han nuai zoh v i a th it chilh mai dawn a Chaichim chuan Kei thil te tham nungcha al ii i te ber chu mi that thangchhe ting lovin k i nun hi zuah lul rawh tu pawi mah hi sawi ka tum lo ve tin a ngen a Sakeibaknei chuan chaichim te tak tê thlaphânzia a hmuhchuan 1 nuih a za a tlang takin a chhuah leh t i a Rei lo te hnuah chuan chu sakeibaknei chu ramhnuaiah sa seh tur zawnga a vah laiin sa peltute thang1h a va awk

ta hlauh va tal chhuah leh chu beisei zauzang a ni ta lo tih a hriatin ng a chhung I hâwk rum rum khawpin a hu' ta piap piap mai a. Chauchim khan a zuah a rawl kha a lo hre hle mai a a lo than a sakeibaknei awhna thing hi a chu a khel ta melh melh mai a rei lo te ah a seh chat a si ropui tal cau a chhanchhuak ta ruai mai a ni

12

FANCHMIR LEH THURO THU

Fanghmu te hi tuikhurah tui in turin a kal a tuiah chuan a let thla a a tla hlum dawn ta a. Ni mahsela thuro hi a kiang thing zarah chuan a tu reng a fanghmur thlaphanzia chu a hmu a. Hnuah a han chilh chhum a fanghmur hma takah chuan a zuk tnlak a. Fan hmir chu a lawn kai var a tu kamah chuan thlan a lo chhuak ta thu a. Chu tih lai tak chuan savai thang kaw mi hian thuro chu awh tumin lan a lo zai mial mial a. Fang hmu khan a hil tih tum chu a lo hmu a a ke artui ah chuan a han seh a a phu uih a a len chu a thlauh ta a. Fan thuro chuan a awm dan hlauh awmzia chu a hmu ve ta a. hmu takin a thlawk bo ta daih a.

13

UI LEH ARPA LEH SIHAL THU

Ui leh Arpa hi an inthian a zin turin an chhuak dun ta a. Ngawah hian khuain a thim hnain a arpa chu thing lerah a thlawk kai a thing zarah a fu ta vang mai a ui erawh chu thing bulah chu an a bawk ta a. Nikinah chuan khua a lo var a ar

pa chu a dan pangngai angin tliang ral hian a han khuang ta âl al mai a Tin chutia a khuang chu sihal hian a lo hria a ei atan a it ta hle mai a Chutichuan a lo kal a thing hnuaiah chuan a ding a arpa hnenah chuan Sava tha tak i ni a ran nung zawng zawng zinga hmantlâk ber i nih hi le Lo chhuk teh khai zing hla hlim takin i lo sa dûn teh ang a ti a Arpa chuan Thiana thing bulah hian lo kal la dar vaw ri turin pui thiam han ko ta che a ti a Sihal chu a ko tur chuan a kal a mahse vawilehkhatah ui khan a lo zuan phut a sihal chu a seh hlum ta der mai a ni

14

SABENGTUNG LEH ARPA LEH SAKEIBAKNEI THU

Sabengtung leh arpa hi lo neitu vengah hian an awm dun thin a Ni khat chu sakeibaknei hi a lo kal a sabengtung chu thau kalh leh tui awm fahran hi a ni si a a han hmuh chuan ei atan a it ta em em mai a Ar khuang tluka huat hi sakei bakneiin a nei lo ve tih a ni thin a chutih lai tak chuan arpa chu a khuang ta hlauh va sakeibaknei chu rang deuhvin chuta ta chu a tlan ta thuai a Sabengtung chuan âr mai mahin sakeibaknei a tihlau ta em em a hmuh chuan a lawm ta khawp mai a a thinlung a siam sauh sauh va ramsa zawng zawng zinga huai han um teh reng pawh chu nuam tun ke chhep rual meuhvin a um ta a Nimahsela thui vak zawng a tlân hman lo sakei baknei kha rang deuhvin a lo hawi kir a mit khap kâr lovah a han seh hlum ta mai a ni

15

CHOAK CHAPO THU

Choâk chapo em em m u hian ârâwnin in chang an thlaulitc hı a char a a mciih ı vıı lut ve a A thıante chu hmusıtın arawn zııı h ı av m a ârawn nıh ve a tum a Arawnte chı an mı bunı a tum dan chu an lo hre chhuak a ır ıwn chang a vuahte chu an tıhthl ık sak a an chuk hıep a a chhenna hmun lamah an hn ıwt bo t ı ı Tın chu choak vanduaı tak chu na tu r leh lunging ıı em emın a thıan hluıte hnenah a k ıl ıngmah a chunga lo thleng lo ang maın an zıng ı chen ve a tum a Aını pawh chuan a ınng ıhhlutzıa kha an han hre chhuak leh a ın zıng at ı an hn ıwt bo va tun hma lawka a lo tıhduhdah p ıkh ıt chuan I awm danah lungawı ta ha chuan ı a ı ropuıte zılhhauna leh ı anpuıte endawngn ı ı pum pelh tûr tın a zılh ta a

16

ARPA LEH LUNGMAWI IHU

Lo neıtu veng ıh hıan arpa pakh ıtın ırnute chawzawngın buhpâwl awm khawm hı a th ıı ı thaı a chutıa a th unaah chuan rın ı lohvın lung mawı hı a thaı chhuak ta mıal a Aw ı ng ın ı mı tân chuan thil hlu fê chu ı nıh phawt hı le ! Nımahsela khawvel lungmawı zawng zawng ıı pawhın keıa tan chuan buh fang khat ka duh zawl sı a a tı a

17

RAM CHAICHIM LEH IN CHAICHIM

Hman lai hian ram chaichim pakhat te hian in chaichim thian a nei a leng atân a sawm a Ram chaichim chuan a thianpa chu a neih tui ber apiang bete te buh te leh thei mute thil hmui hmer deuh deuhte nen a hlui a In chaichim chuan tlem te tein a ei lawr diat diat i ram chai chim erawh chuan buh hnah hi a seh melh melh a In chaichim chuan Thianpui engtinnge heti cherh cherh tea i awm theih chu le ? Utawk a kaw chhunga awm ang chauh i ni ilawm le Lo kal ve rawh khai khawpui leh khawpui nun dân ka hmuhtir ang che a ti a Ram chaichim chuan a zui i khawpui lam pan chuan an kal dun ta a Tin in chaichim chenna in lian pui chu khaw vâr lam hian an va thleng i Dawhkân chungah chuan ruai ropui tak ningnawite i lo awm phung mai a In chaichim chuan thleng tin mai leh thil tuihnai tinreng mai chu ram chaichim chu a pe a Chutia in hlim lai chuan ruai thehtu thenkhat chu an lo lut ta phut a Chaichîmte chu dawhkân ata in zuang thla a in kil an thlen theih hmasak berah an biru a An han vak chhuak them them a ui bauh thawm an hre leh a an hlau zual deuh deuh mai a Tin khua i lo reh leh ta thap a ram chaichim chu a bihrukna hmun atang chuan a vâk chhuak leh ta them them a a thian hnenah chuan Thian duh tak hetiang nun dan tha tak hi a duh mi tan zawng a tha hle mai nimahsela kei zawng ka chhangte kha him leh thlamuang takin ei ila ruai tui ber hlau leh buai reng renga ei ai zawngin ka duh zawk e a ti a

18

UI LEH CHINGHNIA

Thla en uar zân hian chinghne cher tik ril tam zet mai hi n ui tha a ngun tak en awm hi a vi hmu a Chinghnia chuan Thi in i eng uzia nge ni heti k uv t i ih u chu ni le sei lih chuan chmun leh za i ka nun ve the i in ki bei fan f in i chuti chang pawhin ril i i ni k i thi lo chauuh i ni si i i ti i Ui chu i Ki thil ei ang i ei duh chu ir k i thawh ing thawk l i i ni m u tlawm a ti i Chinghnia chu in i i il e le engnge ni th wh tur chuan ? i ti i i chuan Ka zâna k i pu in vena rukrule hu awh bo ch uh m u i ti a Chu chu k i chak ng awt mai i ni chinghnia chuan a ti i Min zui rawl le ui chu n a ti i an k il dun ta a

Chutia an kal la chuan chinghnia chuan ui nghawnga nghâwngawrh a hmu ta a Kha kha eng atan nge ? i i i A engmah'o ui mai a nih hi ui chuan i ti i Min han hrilh teh reng reng chinghnia chu in i ti ta' i a Ineng emaw mai mai atan i ni khaidiat hlu in i nghawng awrh Khaidiat i ? Chu i duh ang leh i duhna apiangah i k il thei lo tinn i chu i ni lo vi maw ? chin hnia chuan a ti a Ui chuan Ni meuh lo ve achhng zawnga i chhunah hian ka dah thin a Aw ! khawnge i kal dâwn le ? a ti a Chinghnia chuan Dam takin thil tui tak tak te chu vi ei tawh khai kei zawng lalber chaw khai diat awrha ei u chuan mahni thu thua awm i eng ilo mai ma ei ka duh zawk e a ti ta then a

19

UI LEH A THLA THU

Ui pakhat hi in sa talhtu in ata sa hrang khat a ru a kalkawngah chuan lui a kân a a hnuai tuiah chuan ima thlâ a zuk hmu a Ui dang sa hrang pu nun a ring a chu sa hrang pa vh chu neih leh ngh il a tum a i zuk h ip thut mai a Nimah sela chu sa chu a zuk hap zawng chuan a sa hrang put chu a thl auh ta a tichu in a neih sa pawh chu a chân ta zawk a ni

20

SIHAL LEH CHOAK THU

Choak pakhat hi in bawnghnute khang hi a pu a tukverhah a thlawh chhuahpui a ei tumin thing zarah hian a lukpui a Chu chu sihal hian a enthla reng a bawnghnute khang chu ei atân a it ta hle a choak hnenah chuan Aw âka i thlate chu a va mawi em ! I mitte chu i va var awmin i nghawng te chu a va nalh em ! I irpui te chu mu pui irpui ngaiwt ni alawm le ! Aw hetiang sava meuh hrîm thei lova aw chauh tlachhama i han awm ta hi chu ! a ti a Choâk chu chung fak der na zawng zawng chu in a t hiwm a sihal chuan a aw chu han hria sela mak a ti dawn em mai tih rilru puin hram tur chuan a hau ang a Chu veleh bawnghnute khang kha a tla ta i ihal chuan a lo chhar var a a k lpui ta a A kal pah chuan I mawina zawng zawng ka sawi lh te khan i thluak thu zawng ka sawi lo reng a ni a tih an ta mai a

21

CHUNGUIN LAI AN DIL THU

Hmân lai hi in chungute hian mahni thu thua awm an ning a awm dan thu zawk a an awm theih nân an pathian hnenah hil an dil a. An pathian chuan an nilru chhapozin te a lo hriatin an awmna dilah chuan thing um a zuk thlak bawrh mai a thing tumin tui a tihpcrte an hmuh chuan chungûte chu an thlaphang hle mai a. Li mawng chhrh dupah chuan chhu ih pawh chhuak lch ngam tawh lovin an bawk phek reng hlawm a. Nakin ah chuan chungu pakhat chu ngam lch ngam lo chung hian a chhuak a thing tum chu che bak lo maiin a lo awm a. Chu chu a hmuh chuan a thiante nen a chungah in sawt kai lawk a an hmu sit ta hle mai a. Chuti kauva rorelhu tlawktlaw chu in mi ti a rorelttu harh deuh tak an pathian chu an dil leh a. Ani chuan kanghlai a zuk pe a kanghlai chuan an hnen a thlen velch a theih tawpa rangin a ei ta nghauh nghauh mai a an tlan bosan thei si lo va. Tin an pathian hnenah chuan anmahni zuk khawngaih lehna thu sawi turin zual ko an tir a nimahsela in pathian chuan Ka khawngaih the tawh lo a che u chawh tak rawh u a lo tihsan ta a.

22

MU ARLA LEH PARVA THU

Parvate lu mu arla hlau teng reng hian an awm thin a nimahsela ... bul ... an awm fo va an inrin reng avangin ... ral lak h chuan an him reng a. Mu ârla chuan a hlawhtling thei

lo tih a hriatin fin vervek a tum ta a Hetia buai reng reng aga awm hi in duh em maw ni le ? Lal atan min siam zawk ula hlauhawm tinreng ata ka veng dâwn che u zuk nia a ti a Parvate chuan i thu chu zâwmin lal atân an thlang ta a Ni mahsela hla a lo thut veleh a thuneihna chu a tha lo zâwngin a hmang a ni tin parva pa khat a ei ta ziah mai a Chutichuan pakhat a ei hun chu a lo thleng ve leh a ari chu in engmah d n siwi lovin Kan chiwh teh e a ti ti mai a

23

CHINGHNIA LEH BERAM THU

Hmân laiin chinghniate hian berâmte hnên ah nakin lama an lo inngeih fo tur hna turin pa lai an tir a He thihna khawpa inngeih lohna hi kumkhuain kan nei reng dawn em ni ? Khang in i vmpui uicho sual takte avang vek kha a ni a min bauh va min tithinrim fo mai a ni si a Hnawt bo vek ula tichuan kumkhuan kan inthianna leh inremna kawngah dâl reng reng a awm tawh lo ving tiin an sawi a Berâm ngawng takte chuan rem an lo ti a uite chu an hnawt bo ta a Chu tichuan an vengtu tha ber maite chu an lo chân ta a an hmelma hlauhawm takte chuan awlsam takin an seh ta fo mai a ni

24

THINGTE LEH HREIPUI THU

Thing fawmtu pakhat hi a hreipui ha tur zawngin ngaw pakhatah hian a lo kal a A thil duh chu thil tê tham a nih avângin thing hian deuh

deuhte chuan fartuah pak ai'n an tithlu ta a. Thing fawmtu chu in chu thil chu lunginnua at in a han siam zawh veleh chuan chûng hi thing hian tha chu a kit ta vek mai a. Chu chu khiangin a lo hmuhin ngiau hnenah Kan thil rem kha kan chhiatna bul a lo ni kan thian pakhat kha lo pe ta suh ila chuan keimahni pawh kum rei tak kan la ding tur a ti a.

25

HARKIULES (Hercules) LEH TAWLAILIR KHALHTU THU

Kawtthler diak talah hian mi pakhatin sa kawr tawlailir a khalh a chirhdiakah chuan taw lailir ke chu a tang ta tlat a sakawr chu a ding reng mai a. Chutichuan chu pa chuan engmah khawih tum ta lovin Harkiules chu a buaina tan pui turin a ko vi. Nimahsela Harkiules chuan tawlailir ke chu a kokia do kang tûrin a tîr ta zâwk a mahni a thil tih tum mite hi Pathianin a tanpui thin tih a hrilh ta zâwk a.

26

MERCURIA (Mercury) LEH THING KITTU THU

Thingkittu pakhat hian lui kamah hian thing a kit a a hreipui chu tuiah chuan a t ta hlauh mai a. Pawiti êm em hian lui kamah chuan a thu ngui ta reng mai a. Tin chu lui siamtu Mercuria chuan a lungngaih chhante chu a hriatin a khav ngaih a a rawn pan a. Tin tuiah chuan a hian liluh a rangkachak hrei hi a hian la chhuak a

Hei hi em ni i hreipui chu ? tun a zawt a Thing kittu chuan Ni lo a ti a Tin Merkiuria chuan a liluh leh a tangkaraw hrei a han phawrh chhuak a Thingkittu chuan Ka ta a ni lo a ti leh a A vawi thumnaah chuan chu pa hreipui hloh ngei chu a han phawrh ta i Kha zet kha a ni ka ta chu tun thingkittu chuan a ta ngei a hmuh leh avangin a lâwm êm em mai a Chu pa rinawm zia leh dikzia a hmuh chuan Merkiuria chu a lâwm em em a hrei dang pahnih pawh chu lâwm manah a pe ta a

Chu mi chu a thiante hnenah a kal a chung thil chu a hrilh hlawm a An zinga pakhat chu in chutiang vanneihna chu hmuh ve tâlh a tum ta a Chutichuan chu mi hmunah vel chuan thing kih tum awm takin a va kal ve a a hrei chu tuiah chuan a han thlauh lui a lui kamah chuan a men der ve ta teuh mai a Merkiuria chu a hma ang bawk khân a lo kal leh a tui chu a hai liluh a rangkachak hrei a rawn phawrh chhuak i a hlohva chu em ni tih a zâwt a Ni e kha chiah kha a ni a ti thuai a han lâk mai hi a tum a Ni mahsela a zahtheih lohzia leh a dâwttheihzia a hmuhin Merkiuria chuan chu hrei chu pêk ahnêkin ama hreipui ngei pawh chu a chhar sak duh ta lo va

27

FANGHMIR LEH KHAU THU

Khaw vâwt tak chhûm zun a tlâk seng seng ni hian fanghmîr hian nipui laia a chaw chhêk khâwl hi pho tûrin a hnûk chêt chêt a Khau pakhat riltâma thi lek lek hian a va hmu a a

thihna dal tur chauhvin chaw tlemte a dil a. Fang hmir chuan "Tun nipui chhûng zawng khan eng nge maw i tih le?" a ti a. "Le, ka dâwngdah mai bîk awzawng hlei nem, nipui chhung zawng khân ka hrâm a ni," khauvin a ti a. Fanghmîr chuan nui chung hian a chaw bawm chhu a khar a. Nipui chhunga hla i sak theih chuan thlasik chhûng chuan i lam thei bawk ang chu, a tihsin ta mai a.

28

SAZUPUI LEH SATEL THLU

Sazupui hnan satel hi a pei mu in em iv angin a nuihzabûr a. Nimahsela ani chuan Engtik hunah pawh intlânsiak ila a chak zâwk ka ni ngei ang maw le a ti. ... hi engtia siam nge an nih i hre thu ... sazupui chuan a ti a. Tichuan intlansiak an rel thlu ta mai a. Satel chu a kal dan pangngai tein châwl hauh lovin a kal ta boh boh va. Sazupui chuan a ngaimep khawp a. Rei lo deuh ... a han mu zet ang a, satel chu ka um phak leh thuai mai ang chu a ti a, a mu ta a. Chutia a mut hlân chuan satel chu a kal zel a, sazupui kha a lo mu rei lutuk ta deuh va, an tlânna tâwp chu satelin a thleng lai chauh chu a va hmu hman ta mai a.

29

THLI LEH NI THU

Vawi khat chu thli leh ni hi a tunge chak zâwk tin an inhnial chiam a. Nakinah chuan khualzin pakhat hi a lo kal a, a kawr fual tihthlâk sak thei apiang chu a chak zawk a ni ang tin thu

an titlu ta a Chutichin n thli chu a han tleh tan ta a vâwt tak na zet mai hian a han tleh ta hum hum mai a nimahsela a chhêm nasat poh leh khualzinpa chuan a kawr fual chu a vut nghetin a pawt nghet deuh deuh zâwk a Tin ni chu a han sa ta thung a thil hnawng leh vawtte chu a em bo vek a khualzin chuan lum a ti a ni a sat deuh deuh chuan a lo tuar thei ti lo va a kawr fual chu a hlip thla ta a

30

SASAW THING LEH PHAIRUANG THU

Sasaw thing lian tak hi thlin a chhêm kar a tuin a rawn len a Chu lui kamah chuan phai ruang a awm chuk bawk a Sasaw thing chuan chûng thil der tak leh nghet lo taktena thlipui an tuar thei a ani thing lian pui nghet tak chhem kara a awm ta mai chu mak i ti hle mai a Phai ruang chuan Mak ti ma ti che thlipui chu i lo dodâl avangin a chhem thlu che alâwm keini chu a thu kan âwih a min han chhêm hlek apiangin kan kûr dial dial zel zuk nia a ti ta a ni

31

BERAM VENGTU NAUPANG LEH CHINGHNIT THU

Naupang pakhat hi khua atanga hla lo tcah hian berâm vengin a awm a Achângin nuihza atân Chinghnia chinghnia tiin a au thîn a Vawi thum emaw lai chu khuaa mite chuan an lo hnatin tak tak emaw tiin amah chhan tûrin an lo kal a ani chuan a lo nuihsan leh mai thîn a

Ni khat chu ... ... lo kal ... ... nau pang chu a ... vak ... ... Nimah ... ... chuan mi a tihde leh ... ... nih hi ... ... chu engah ... ... chuan ...

32

LO NEITU LEH NGAWIHUP THU

Loneitu pakhat hian a buh tul ... ... kang hlaite awh nan len ... ... chu a va en chuan ... ... ngawihup pakhat a lo awk ... ... Ngawihup ... ... Kei rawng ... ... rawh khua ... buh ... ... Ngawihup khawn ... ... ka ni tih ... ... kawl tha ... ... loneitu chuan tawng reitu lovin ... ... dik a ni thei ... ... tel ve tih ... ... ang chu ... ... tur a ni ... ... chhuah duh ta lo ve ...

33

SIHAL LEH GREP THU

Grep lawh hun lai tak hian sihal pakhat hi grêp huanah a va lut ... ... deuh takah hian ni kang grep hi ... ... a lo var tuar mai a. Chu thei tui ... mai chu ... ... a mih se a la thei ta lo va. A kal pah chuan Engnge pawi ang? Grep chu ... thur thur nen a ti ta rawk mai a.

34

UI KAWLH THU

Uı kawlh tak pakhat hı mı a seh leh thıl pawı a khawıh loh nân ı neıtuın a ngh'lwngah tengeng a awrhtîr a Uı chuan ı teng ng chu a chapopuı ta hle maı a a tengeng chu mı hrıat atân a thıng rı a thıng rı a A thıan pakhat zıkzum deuh tak hıan I thın rık zawıh zawh poh leh a tha zâwk a nı ı tengeng awrh kha that vanga lawmmana ı hmuh a nı lo va hmıngchhıatna chhınchhıahna a nıh kha a tı a

35

RUL LEH MI PAKHAT THU

Thlasık laı hıan nı khat chu mı pakhatın a feh hâwn kawngah rul vâwtın a hmeh hlum lek lek hı a hmu a Chu rul chu a khawngaıh ta êm êm a a la a meıa hem nun atan a hâwn ta a Meı lumın a han tıhharh veleh chuan chu ına nau pang awm khâwm chu a ûm tan ta mâı a Chutı chuan mı a khawngaıh avânga tınungtu chuan tuthlawh a chuh l ıwk a a tıhlum ta der maı a

36

VENUSI LEH ZAWHTE THU

Zawhte pakhat hıan tlangvâl pakhat hı a hmangaıh êm em a tlangval chuan a hmangaıh ve theıh nân Venusı hnenah nulaa chan a dîl a Venusı chuan a khawngaıh a nula hmel tha zetah a lo chantır a Tlangvâl chuan a monu atân ı hruaı t a An pındana an thut dun laıın Venusı

chuan a taksa a ıihdanglam achın a nungchang pawh a danglam ve em ıih hnıat duhın a hmaah chaıchım a 7uk vıhtır ı Nula chuan a taksa thar chu theıhnghılhın a thutna ata chu a tho va chaıchim chu cı maı tumın ı man ta a Chutıchuan Venusı chu ın ı lolamna ıvânga thın rımın monu chu zıwhteıh ı chıntır leh tı maı a

37

SIHAI I I H KEL THU

Sıhal pakhat hı tuıchhunchnuah ıh ı tlı ı Engtın chuın ka chhuak leh dawn chu nı ang maw aw tın reı tık a ıngaıhtuah ı Nakınah chuan kel tuıhal tık hı a lo kal a sıhal chu tuı a tam nge tım lo ı tuı nge tuı lo tıh ı zuk zawt a Sıhal chuan Thıanı lo chhuk rawh khaı he tuı hı a tuı em em maı ı ka ın khım theı lo a tam khawp sı a han king rual luh ı nı hek lo a tı a Chutıchuan kel chu ı zuıng lut ta thuaı a tın sıhal chu kel kıah chu ın ı chuang a ı zuang chhuak ta thauh mai ı Kel hnenah chuan I khıbe hmul ch ınve zat kha chu thluak neı la chu ı zuınthlak hma khân ı en tha hmasa tûr a tı a

38

RUL LEH SURAI THU

Rûl pakhat hı thîrdeng ınah a lut a eı tur a zawng a zawng a Nakınah chuan suraı hı a hmu a a pan chho va a han khel a Nımahsela suraı chuan ķal bo turın a tır a Keı mı dangte eı thıntu ka nı sı a ka taksaah hıan eı theıh ı hmu tlem âwm em maı a tı a

39
CHINGHNIA LEH BERAMNO THU

Luite hnârah hian chinghniain tui a in a lui mawng lamah chuan berâmno bo tui dai lai a zuk hmu a Seh tumin huat tûr a zawng ta a Mi sual engatinge ka tui in laite i tihnut ngam chu le? tiin a pan chhuk a Berâmno chuan tlang takin Engtinnge ka tihnut sak che ka hre hauh lo a! Kha lam atangin hetah tui a lo luang a ni si a a ti a Chinghnia chuan Chu chu engpawh ni selh kum khat lek a la ni a hming chhia tam mi vuah a ni a ti a Kum khat pawh ka la tling hlei nem ka pu beramno chuan khur chungin a ti a Nang i nih loh chuan i pa tal a ni ang chu chu i tih nen tnuhmun vek a ni A! ka chaw ei lo hi bik biak tûr pawh ka ni lo ve chinghnia chuan a ti a Thu dang sawi set set lo chuan beramno chu a bei ta mai a a pawt sawm ta leng a

40
SAKEIBAKNEI LUNGLENG THU

Hmân laiin sakeibaknei pakhat hian thing kittu fanu hi a hmangaih em em mai a a pa hnen ah chuan nupuia neih a dil ta a Thing kittu chuan chu thu chu a lawm lo hle a a phal ta lo nya Nimahsela sakeibaknei chuan a hrâwk ta a Tin chu mi chuan han hnial ngam mi a ni lo tih a hriatin tih dân remchang a hre ve ta a 'I thil mi dîl hi ka lâwm ngawt mai ka pu ni mahsela i hate hi a lian hlawmin i tinte hi a nasa hlawm êm mai a! Heng ang hriamhrei pui pui hi

hlau lo fa tunge awm ang le? Ka fanu pasal i nih dawn chuan i hate hi phawi a i tinte hi tan zet rih tur a ni a ti a Tin sakeibaknei chuan a remti ta a (Hmingaihna a awm phawt chuan min eng tih nge duh loh a neih ang? Tin hmeichhe pa chu a pu atan a lo nei ta a Ni mahsela thing kittu chuan chu sa nghal tak hriam hrei nei tawh hlei lo chu a hlau ti lo va thing lian tak a la lawk a a in ata chu a hnawt bo ti daih mai a

41

MIHRING LEH SAKEIBAKNEI THU

Hman lai hian sakeibaknei leh mi pakhat hi an zin dûn a a tunge huai zâwk tih an lo inhnial ta mai a An inhnial nasat deuh deuh lai chuan mihringin sakeibaknei a ek hlum dawn lai lem din hi a va hmu a En ta che hei aia kan inhuai hleihzia infiahna chiang zawk a awm hlei nem mihring chuan a ti a Sakeibaknei chuan Chu chu he thu hi i ngaih dân a ni a Milem dintu chu han ni ve teh ila chuan mihringin sakeibaknei pakhat a reh leh hun chuan sakeibaknei kut bâwr hnuaiah mihring sawmhnih an tlu thut mai tur a ti a

42

RANTHLENGA UI THU

Ranthlêngah hian ui pakhat hi a mu a bâwngpa buhpawl rawn ei turte chu a lo ngurin a lo bauh zêl a Bâwngpa pakhat chuan He ui zet hi chu a va sual tak em! Amahin buhpâwl chu ei thei lawi si lovin a ei theiate ei chu a phal lova e! a ti a

43
CHINGHNIA LEH KANGHLAI THU

Chınghne pakhatın saruh a hâk a a hrawkah a tâng tlat maı a hrehawm tı zet chungın a tlân vêl ruaı a tıchhuak theı apıang lâwmman tam tak pek tumın a hmuh apıangte chu tıhchhuah sak tûrın a sâwm zêl a Kânghlaı pakhat hıan a sâwm na leh a thutıamte chu a lo hrıatın a nghâwng seı puı chu chınghne hrawkah chuan a zuk rawlh a saruh chu a phawrh chhuak ta a Tın a lâwm man chu a han dıl dek dek a chınghnıa chuan a thenkhum ta maı a thınrım âwm zet hıan Lâwm nachâng hre lo pa lawmman dangte ı la dîl fo le chınghne kâa ı lu ı zuk rawlh a hım taka ı chhuak leh kha lâwmman nasa ber a nı alâwm le a tı ta maı a

44
SIHAL LEH KANGHLAI THU

Nı khat chu sıhal hıan kânghlaı hı chaw eı atân a sâwm a thıl nuıhzatthlâk tak tıhtîr a duh avângın thleng dar takah hıan sa tuı chauh a hluı a Sıhal chuan awl takın a lıak zo ta a kâng hlaı erawh chuan a hmuı seı puı chuan eı theıh rêng a neı ve ta mang lo a a tâwp lamah pawh chuan a eı tırh ang bawk khan a la rıltâm ta fan maı a Sıhal chuan tlemte a eı chu pawıtı âwm tak leh chaw chu a duhzawng a nı ta âwm lo mang e tıh hlau âwm takın a ınsawı a Kânghlaı chu a tawng ta mang lo va Sıhal chu a ın lama lêngah a sâwm leh ve a Anı chuan atûkah kânghlaı ına chaw eı tûra kal chu a lo remtı a A hun takah

a lo thleng a chaw ei a han siam ta nghâl a An han siam peih chuan chaw chu bel rawng zima thun hi a lo ni a kanghlai chuan sam deuh mai hian a ring chawp chawp chuan a bel chu a luh a sihal erawh chu bêl pang ngawt hakin a lo awm ve ta reng thung mai a

45

CHOAK LEH BEL RAWNGZIM THU

Choâk tuihâla thi lek lek hi ralkhatin bel rawng zîm panin lâwm takin a thlâwk a A va thlen chuan tui awmna chu a lo thûk hle a bel chu bawha zuk kûn vak pawhin a la thleng phâk lo va Chutichuan bel chu tihkeh a tum a tin leihbuak a tum leh a nimahsela a enga mah mah chu a ti zo lo va Nakinah chuan a kianga lung tete chu a chhar a amal malin bel ah a thlak a thlâk a tin tui chu a ko tlang a lo thleng chho va tuihâl reh raihin a in ta a

46

MUPUI LEH SIHAL THU

Mupui leh sihal hi rei tak an cheng dun a Ni khat chu sihal kal bo hlanin a note pakhat chu mupui chuan a lak sak a a bu lamah a thlawhpui ta a a bu awmna thing chu a sân em avangin sihal chuan phuba la theiin a ring lo va Sihal chuan a lo hâwnin a note chu a han dil a a lo phal lo va Chu veleh meichher a chhi ta lawk a thing chu a hâl ta hluah mai a Mupui chuan a note tân leh ama tân rêng pawh hlauhawm a ti ta a sihal notê a puiin thahnemngai zeta a dîl laia a phal loh kha a hlauh avângin a pe kir leh ta a

47

MIHRING LEH KEI MI THU

Mihring leh kei mi hi an lo inhmêlhriat a chaw an ei dûn ta a. Thlasik khaw vawh lai tak a nih avângin mihring chuan a kutte chu a ka bulah a dah a a chhêm a chhêm a. Kei mi chuan, 'Eng atân nge kha i chhem le ?' a ti a. Mihring chuan Ka kut a vawt êm a ka chhem lum a ni a ti a. Nakin lawkah chuan chaw sa tak hi an hmaah an rawn hlui ta a, mihring chuan thlêng chu a ka bulah a chawi kâng ta a a chhêm leh ta a. "Kha eng tizia nge ni ta le ? kei mi chuan a ti a. A chaw hi sa êm a ka chhem dai a ni" a ti a. A nih leh tûn atang hian inthian tawh suh ang, thil vawt chhema thil lum chhêm leh bawk mi hi engah mah ka hmang lo ve kei-mi chuan a ti ta a.

48

CHAICHIM LEH CHUNGU THU

Ni khat chu chaichîm hian chungu hi thian atân a sâwm hlauh mai a an zin dûn ta a. Chungu chuan a thianpa chu hmangaih åwm takin hlauhawm ata vên him tum ni âwm tak hian chai chîm ke hma lam pakhat chu a bawp khing khat nên a thlun zawm a thu lo deuh chu chutiang chuan khawmualah an kal a. Nakin lawkah tui an va thleng a chungu chuan chaichîm chu hlau lo tûrin a hrilh a tui chu a hleuhpui ta a. Lui lai an thleng hman chauh va chungu chuan a li luh ta vut mai a chaichîm tâl chuan tui a tiche a, chu chu mu arlain a lo hmu a a zuk thâm a chaichîm chu a thlawhpui ta a a hnuaiah chuan chungu kha a inkhai ve ta nawlh nawlh mai a

49

ZAWHTE LEH CHAICHIM

Zawhte pakhat hi a lo tar a tûn hmi angin chaichimte a man thei tawh lo va engtinnge a man leh theih ang tiin a inngaihtuah a Chaichimten ip emaw mi tih loh leh zawhte thinh emi v tal mi ruatin an lo kal hnai ngam mahin i th bei seun a ke hnung lamin thing filhwrah i inknai a Chaichim pitar pakhat hian hla tak atangin a thlir vang vang a a thian hnenah Ip hi ka dam chhûng hian ka hmu tam fe tawh a zawhte lu in arna ip rêng ka hmu ngai lo ve a ti i A thian chuan I peih chin inkhai reng mai rawh ka pi buhpâwl inhnawhpuar pawh ni la i man phâk turah rêng chuan ka awm hlei lawng e a ti a

50

CHAICHIM ROREL INKHAWM THU

Hmân laini chaichimte hi zawhtein a tirethei em em a a tihbona ngaihtuah tûrin chaichimte chuan inkhâwm an rawt a Thil tam tak an han ruat thin a mahse an duh lo zel a Nakinah chuan chaichîm patîr hi a tho va tûn hnuah thawm an hriata an bihrûk hman zelna turin dâr thinrik awrh tîr a rawt a A thil rawt chu tha an titlâng em em a kut an beng dar dar mai a Tin chaichim tar ngawi renga lo thu hi a lo ding ve thung a an thil rawt chu hmantlakin thin a ti hle a Nimah sela thu tawi te A tu berin nge zawhte chu dâr awrhtîr ang ?" tiin a zâwt tlat mai a A ngaihna rêng an hre ta hlawm lo a ni

51

SIHAL LEH SAKEIBAKNEI THU

Sihal pakhat hian sakeibaknei hi a la hmu ngai hauh lo va Vawi khat chu a tâwk ta phut mai a hlauvin a thi thelh a Vawi khat a tâwk leh a chu mi tum chuan hlau teh mah se a inthup thei hrâm a A tawh vawi thumnaah chuan a lo huai ta hle a a pan a ùngtinnge a awm tih a zâwt ta hial a

52

SAKEIBAKNEI LEH SABENGTUNG LEH SIHAL RAMCHHUAK THU

Sakeibaknei leh sabengtung leh sihal hi an ramchhuak za a an hlawhtling êm êm a an sa pêl zawh chuan hlim taka chaw ei an tum a A sa sehte chu sem tûrin sakeibaknei chuan sabengtung a tîr a Sabengtung chuan inang thliahin a han chhep a a thiante chu an duh thlang tûrin a tîr a Sakeibaknei chuan thinenin a lungawi ta lo va sabengtung chu a seh hlum ta a Tin sihal chu a semtîr ve leh a ani chuan sa zawng zawng chu a dah khâwm vek a tê tak tê chauh ama tân a dah hrang ta a Sakeibaknei chuan Thiana sem dân i va thiam êm ve le tu'nnge zirtîr che ? a ti a Sabengtung awm dân ka hmuh khân zirtîr leh chuan ka ngai hlei nêm sihal chuan a ti ta a

53

SAKEIBAKNEI DAMLO THU

Sakeibaknei pakhat hi a tar chhia-tha zo tawh a, sa pawh a seh thei tawh lo va pûkah a mu a na êm êmin a insawi a Chu thu chu ram-

sa zîngah a lo darh thuai a sakeibaknei damlo chuan khawngaih a hlawh ta hle a a mal malin ramsate chuan an rawn kan a Chutichuan awl takin pûk chhûngah ngei chuan a lo seh ta nghauh nghauh mai a a inei thau ta kûng mai a Nakin ah chuan sihalin a damlo chu a ringhlel ta a a chanchin zâwt thlithlai tûrin a lo kal a hla deuh atang hian chu sa ropui tak chu engtinnge a awm tih a zâwt a Sakeibaknei chuan 'Thian tha ber nang i ni maw ? Engatinnge mi hlat taka i awm le ? Lo kal ta che thian duh tak he sakeibaknei khaw ngaihthlâk rei lo tê chauh dam tawh tûra beng hriatah hian thlamuanna hu han sawi ta che a ti a 'Mal ka sâwm ang che maw ? Ka awm rei thei dâwn âwm lo ve mi ngaidam teh khai i pûkah hian hniak a lût hnem hle a mahse a lo chhuak leh lam pakhat mah a awm lo hi ka hmuh in a dik tak zawngin ka awm a nuam lo rûm mai a ni " sihal chuan a ti a

54

NULA LEH BAWNGHNUTE BEL THU

Nula pakhat hi bâwnghnute bêl chhîpchhuana a kal pah hian a lo inngaihtuah ta a He bâwng hnute man tangka hian ka artui khâwlsa kha za thum ka tlin ang a chûng artuite chuan a tlêm berah pawh âr notê zahnih leh sawmnga a lo keu ang a Tin âr notê chu â-a lo to hunа' dâwrpuia zawrh tâwk chauh a lo ni ang a tichuan kum thar ah chuan kawrfual thar leina ka nei lo thei lo vang Chu kawr ha chuan dâwrpuiah ka kal ang a t'angvâl tinin mi kawm bîk teh an tum ang a mahse ka duh lo vang a ka hawisan zêl ang a ti niru

a A thil ngaihtuah chu a hlim khawp mai a a bel chhipchhuan pawh chu a lo hre chang ta lo va a tla ta a a inngaihtuah hlimna zawng zawngte kha a reh ta vek mai a ni

55

HMEITHAI LEH ARPUI THU

Hmeithai pakhat hian arpui a nei a chu ar chu tûk tin hian pakhatin a tui thin a A han ngaihtuah a Ka ar hi a chaw let hnih ka pêk chuah ni tin vawi hnih a tui ang a ti nlru a Tichuan a ruat ang chuan a han ti a arpui chu a lo thau ta kâlh mai a mahse a tui ta hlek lo va

56

VATAWK RANGKACHAKA TUI THU

Mi pakhat hian vatawk — ni tina rangkachaka tui thin hi a nei a Chuti pheuh pheuhva khâta rangkachak hmuh chu tam zo sa lo chuan rang kachak zawng zawng chu vawi khata lâk vek tumin vatâwk chu a talh a A han sah phel chuan va tâwk dang ang chauh a lo ni a

57

TLANG HNATHAWK THU

Hmân lain tlâng pakhatah hian thil ri thûm chur chur hi an hre thîn a Hna a thawk ve a ni e an ti a A thawhchhuah en tûr chuan khaw hnaia mite pawh mipui tam tak an pung khâwm a Rei fe an nghah hnu leh mi fing deuhten thil mak tak tûra an ruat lai chuan chaichîm tê hi a lo chhuak ta hlel mai a

58

SAKAWRPU LEH SAKAWR THU

Sakawrpu pakhat hian sakawr chaw tûra a neituten an pêk chu a rûk sak a a hralh thîn a sakawr chu ngun taka khuihin a chûl hoh hoh nilêng roh si thîn. a Sakawr chuan Nalh takin awm sela mi tih tak tak meuh chuan, mi khuih lo deuh la chaw tam deuh mi pe ta che" a ti ta mai a.

59

UI SATHIAM TAR THU

Ui sathiam a chak laia ui tha em em ni thîn a a pu tâna lo lama thil tha tih sak thintu hi a upat avângin a lo chau ta a Ni khat chu sanghal an pêl a ui chuan a bengah a pet tlat a nimahsela a hain a tuar ta lo va sanghal chu a chhuah ta a a tlân ta daih a Chutichuan sa pêltu chuan a rawn hau ta hrep mai a Nimahsela ui chau tak chuan I chhiahhlawh tar hi zuah lul ta che ka tih duh loh vâng a ni lo ve ka chaknain a tlin ta lo a ni e. Tûna ka awm dân avânga min hauh ai chuan ka awm dân hlui kha hre reng zâwk ta che" a ti ta a.

60

SAKAWR LEH SABENGTUNG THUAM PHUR THU

Mi pakhat hian sakawr leh sabengtung a nei a a zin kawngahte hian phur zawng zawng chu sabengtung phurhtirin sakawr chu ruakin a kaltir thluh thin a Sabengtung chu a damsam lo va

nı khat chu a phur chhâwk then tûrın sakawr chu a sâwm a A then hı mi chhâwk duh la chuan ka dam leh thuaı ang a mı chhâwk duh loh erawh chuan ka phur hıan mı uaı hlum maı ang a tı a Sakawr chhuan sabengtung chu kal zêl tûr leh chu tıang phunnawına a hnêna sawı maı maı lo tûrin a tîr a tın sabengtung chu ngawı rengın a kal chhur chhur zel a Nakın lawkah chuan a sawı lâwk tawh angın a phur rıt chuan a uaı thlu a a thı ta a Chutı chuan an pu chu a lo kal a sabeng tung thuam phurh chu a rawn phelh a sabengtung ruang nen chuan sakawr chu a phurhtîr ta a Sakawr chuan ınchhır tak maı hıan Ka ngılneıh loh vang a nı Phur thenkhat kha ka phur duh lo va tûnah phur zawng zawnga sa ruang la belhchhah ka phur dâwn ta a nıh hı a tı a

61

SUMDAWNGTU SABENGTUNG THU

Sumdâwngtu pakhat hı tuıpuı kamah chı leı tûrın a kal a A haw kawngah chuan luıtê kân tûr a awm a a sabengtung chu chutah chuan a tlu palh ta hlauh maı a A chı phurh chu tuiin a tıhtuı avângın a han thawh leh chuan a phur chu a zâng ta êm êm a Sumdâwngtu chu a kîr leh a bâwmrângte chu chı bawkın a hma aıa tam zâwk mahın a tıkhat leh a Luıtê an lo thlen leh chuan sabengtung chu a tlu luı a a phur chu a lo zâng leh ta êm êm a ka duh ang tak ka hmu tı nı âwm takın a hrâm vel nghur nghur a Sum dâwngtu chuan a thil tıh dân chu a lo hre chhuak ta a Tuıpuı kamah chuan sabengtung chu a hruaı leh a chı leı aım âwmpâwng rah (sponge)

a lei ta zâwk a Tin sabengtung chuan lui a va thlen chuan a hma ang bawk tûr emaw tiin a han tlu leh vei a nimahsela âwmpâwngte chu tuiin a tipâwr ta a a phur chu a lo purg ta thûr mai a A rem hriat vervek tak chu ami chungah a lo tla a phur hnih phur a lo tling ta a

62

BERAMPU LEH CHINGHNE THU

Vawi khat chu chinghnein berâm rual hi seh tum miah lovin a zui a zui a A tîrah chuan berâmpuin a chetzia chu ngun takin a enthla a Tin chinghnia chuan ni tin beramte chu pâwl ve sun seh a tum hauh loh avângin berampu chuan berâmte râl ang pawh ni lovin beram rual veng tu ang zâwkin a lo en ta a Vawi khat chu be râmpu chu khawpuiah a kal a lo tûl ta a be râmte chu chinghne kutah a hnutchhiah ta mai a Chinghnia chuan a tan a remchang hun chu a hmuhin berâmte chu a bei a a tam zâwk a ti hlum ta a Berampu chuan a lo hawnin a berâm rualte chu an lo thâwl ta hawk tih a hmuh chuan 'Hremna dik ka tuar a ni engatinge ka berâmte chu chinghne kuta ka dah mai teh reng le? a ti a

63

SAKEIBEKNEI LEH SABENGTUNG LEH SIHAL THU

Sihal leh Sabengtung hi inveng tawn zêl tûra inthurualin an ramchhuak dûn a Thui an la kal hmain sakeibaknei an tâwk ta a Sihal chuan a thlaphârawmzia a hmuhin sakeibaknei chu a han hnaih a a nunna atân engmah hlauhawm a awm

dâwn loh chuan sabengtung chu manpui a tiam a "Engmah ka tih lo vang che" tia a hnilh veleh chuan sihal chuan sabengtung chu khuarkhurumah a hruai a a titla ta a Sakeibaknei chuan sabeng tung chu man sa a ni tih a hmuhin sihal chu a seh hmasa ta a tin sabengtung chu muangchângin a bei leh ta zâwk a

64
ZUKCHAL DAMLO THU

Zukchal damlo hi a chenna mual sirah a bawk a A thiante chu a dam loh chanchin rawn zâwt tûrin an lo kal duah duah thin a Sa tin chuan zukchal ei tûr hnimte chu an eipui zel a ichuan zukchal chu a dam loh avâng ni lovin a chaw tlâkchham vângin a thi ta a

65
KELNO LEH CHINGHNIA

Kêlno pakhat hi in te tak tê chungah a lâwn a a hnuaiah chuan chinghnia a zuk hmu a a thiam tâwpin a zuk hau hrep mai a Chinghnia chu a dâk chho va Chapopa innghaihhluin mi tham lo ma ta che hêng i tawng tha lo hi nangmah atanga lo chhuak ni lovin i awm hmun a vêng himtu che atanga lo chhuak a ni' a ti a.

66
MEIHAWL RAWHTU LEH PUAN SU MI THU

Meihawl rawhtu pakhat hian a in chhûngah meihawl a rawh thin a Vawi khat chu puan su mi hi a tâwk a an in enkawl man a lo tlem deuh ang tin chu mi chu a hnena awm tûrin a sâwm a Nimahsela puan su mi chuan Ka puan sûk

vâr apiang i meihawlin a tidum leh thuai âwm si a tun a sâwmna chu a hmal ta a

67

VATAWK LEH CHOAK THU

Choâk pakhat hian vatâwk hi a va hmu a a hmul mawi tak angte chu neih ve a duh ta êm êm mai a A rawng vâr hlirh mai chu a tui hleuh naa a inbual thin avânga lo awm nia ringin choâk chu a chaw zawn thinna hmunte chu kalsanin dil ah a cheng tan ta a Ning dirh khawp pawhin a hmulte chu han sil teh thin mah sela a rawng chu a tidanglam thei chuang lo awzawng lo va riltâmin a thi ta thuai mai a

68

MI FIR THU

Mi fîr tak pakhat hian a i eih zawng zawng hralhin rangkachak tlang khat a lei a chu chu bang bulah hian a phum tlat a Ni tin a en turin a kal thin a nimahsela a chhiahhlawh pakhatin a lo enthla ru a a rangkachak phum chu a hre chhuak a a ru ta a Mi fir chuan a va en leh chuan a phûmna kua chu a lo ruak ta reng mai a chutichuan a inchûl thur tan ta a A thenawm pain lungngaihin a bûk thlu tih a hmuhin leh a lungngaih chhan a lo hriat chu in a hnenah Chuti êm chuan lungngai ma ta che lungtum va la la a kuaah chuan dah la rangkachak la awm angin ngaihtuah ta che I tân thuhmun reng a ni alâwm rangkachak a awm lai pawh khan i hmang chuang si lo va nei lo nen thuhmun reng i ni alâwm " a ti a

69

RUKRUHO LEH ARPA THU

Rûkruho englo ru tûrin in pakhatah hian an va lût a engmah dang rûk tlâk an hmuh loh avâng in arpa chauh an ru ta a An talh dâwn lai chuan arpa chuan mihring tâna a tangkaizia a khuang in mite a hun taka hna thawk tûra a kaihthawh thin thute sawiin a nunna zuah tûrin a dîl a "Nang mi sual chu mi avâng chuan ạlâwm kan thah dâwn che ni mite i tiharh a rûk kan rûk theih loh ni anni chuan an ti ta hlauh mai a

70

CHUNGU PAHNIH THU

Ni a lo pui a dilte a lo kang deuh vek tawh a chutih lai chuan chungu pahnih hi tui zawng tûrin an kal chhuak a Tuichhunchhuah thûk tak an va thleng a a kotlânga thuin kan zuang thla ang nge thla lo vang tiin an inrâwn a Pakhat chuan zuan thlâk lam chu tha a ti a tui te lah chu a tamin a tlin bawk si a, engmah buaina a awm si lo va tiin A pakhat chuan Chûng zawng a ni thei a mahse he tui pawn hi lo kang ve ta sela eng tiang maw kan chhuah leh hleih ang le ? a ti a

71

UI LEH RUAI THU

Mi pakhat hian ruai theh a tum a a thiante a sâwm khâwm laiin a uin ui dang a thiante chu sâwma hlimpui ve hun niin a hria a A sâwm ta ngân a, ui khual chu chaw chhum inah a rawn hruai

lêt a Ani chuan Hetiang hi a khât hle si a chawlhkâr khat lai puar tûrin ka ei theuh teh ang, a ti rilru a Nimahsela chutiang ngaihtuaha a din lai chuan chaw chhûmtuin chu ui khual ei tûr lam beiseia thlir reng chu a hmu a zawi țein a hnung lamah a veh ru them them a a bawp khing hmihah a chelh lawk a tukverhah a theh chhuak ta dâwr dâwr mai a Ui chu kawtthlerah a beleuh thla ta tuar tuar mai a A beleuh chuan kawtthlêra ui dangte a ko pung teuh va chûngte chuan ruai theh chu a nuam em tih an rawn zâwt a Ani chuan A dik chauhvin zu ka in hnem em a eng mah hriat pawh ka nei ta lo ve Engtinnge chu in ata ka kal chhuah tâk pawh ka hre meuh lo" a ti a

72

CHINGHNIA LEH KEL

Chinghnia hian khâm pang a lâwn theih loh naa kêl tlâ hi a va hmu a lum hlauhawm lohna hmun khâm hnuaia lo chhuk thla tûrin a thlêm a Chu lo rêngah pawh Heta hlobet hi a tui zâwk asin a ti a Kel chuan Awih loh tûr a nih chu ka ei tûr ngaihtuah pawh i ni lo va keimah mi eina i ngaihtuah a nih chu a tihsan ta mai a

73

CHINGHNIA LEH SIHAL LEH HAUHUK THU

Chinghnie pakhat hian Sihal rûkruah a puh a an thubuai remtu atân chuan Hauhûk hi an ruat a Sihal chu Ka ru lo tin a tang tlat a An pahniha thu a ngaihthlâk zawh chuan Hau-

hûk chuan ṅetiang hian a rel ta a Chinghne hnênah chuan 'Keia ngaih chuan i thil hlohva i insawi hi i hloh lo a ni' Tin Sihal lam a hawi a, "Nang pawh thil rua an puh che hi ruk zawng i ru ngei tak a ni a ti a Tin an thu rêl chu an han bâng a vântlang zînga hmingchhe tak ve ve chuan an tin ta a

74
SIHAL MEI BUL THU

Sihal hi a meian thangah a ṭiwk a a mei chu tâl chhumin lâwm takin a chhuak ta a Chu mi hnu lawkah chuan a mei tâl chhum taka ai chuan thi ta zâwk sela a duh hial a Nimahsela chu thil tha lo tak chu tha anga neih tumin Sihal dangte a ko khâwm chiam a mei neih a fel loh leh a hnawksakziate entîr nân thu sei fe a sawi a Ka mei ka tan bulh hnu ang reng reng hian tun hma in ka la hlim ngai lo a ti a An zingah chuan Sihal rûkhmang tar tawh tak thanga lo âwk ve nek tawha chhuak leh hrâm fing tak hi a awm a chu chuan I mei neih loh chu remchânpuina tak tak i nei a ni âwm a keini pawh hetiangin awm ta hlauh ila remchanpuina chu kan nei ve mai bawk ang chu a ti a.

75
MUPUI LEH THAL THU

Mupui pakhat hi sazupui lâk tumin lung pui chungah a va fu vûng mai a Chutia a fu chu thal kâp mun a va hmu a a han tin rân rân a thihpui khawp hial tûrin a han kap hliam ta a Mupui chuan a ir-âwma thal bur reng chu a n en

zawk a, chu thalah chuan ama hmul vêk mvuah m a zuk hmu a a nilruin Ka hmul ngeia chei thalin mi kâphlum a ni a ka tan lungngaih thuah hmih a thleng zuk nia le a ti ta roh va

76
CHINGHNIA BERAM VUNA INTHUAM THU

Chinghne pakhat hi berâm vuna intuamin berâm rual zingah a tel ve thin a Chutiang chuan arûkin berâm tam tak a seh a Nimahsela zan khat chu berâm zingah chuan huangah an khâr hnan a Tin berâmpu chu ei atâna berâm talh âwm deuh zawngin a lo lût a chinghnia chu berâm emaw tiin a man a a talh ta mai a Chu tichuan chu chinghnia chu mi dangte tihhlum a tumna lamah amah a boral ta zâwk a ni

77
THO LEH KHAWIZU BEL THU

Khawizu awmna bel hi a tlu bua a chu chu thovin an hmuhin an it ta em em a khawizu chu an va dai a an ei ta ten ten a An ei puar hnu chuan an han thlâwk dâwn a khawizu banah chuan an ke chu a tâng a an thlâwk bo leh thei ta awzâwng lo mai a Chutichuan an inhâkhlum zo ta a an duhâm man chu an hmu ta a ni

78
KHUALZINTE LEH SAVAWM THU

Mi pakhnih hi an zin dûn a an kalna tûr chu ram reh tak a ni a chutichuan 'Hlauhawm eng awh lo tâwk ila inpuih zelah aw tiin an intiam

a Thui pawh an la kal hmaın ngaw atang chuan savawm lıanpuı an lam pan chuan a lo tlân ta a Pakhat chu mı tuan tha leh ınthazo tak a nı a thıng lêrah a lâwn a pakhat erawh chu hmaıa leı siin a tlu ta rawk maı a Savawm chuan a rawn 'hnîm a nımahsela anı chu thaw lo leh chechâng hlek lovın a mu hle hle maı a Chutıchuan savawm chuan a thı-ah a ruat a engmah tıh lovın ngawah chuan a kîrsan leh ta a Chutıa savawm a kal ham hnu chuan thınga lâwn a thıanpa kha a lo kal a nuı chung hıan Savawm khân engnge a hrılh che le ? I beng bulah a hmuı pawh a zuk dah kha le a tı a Eng dang sawı lo ve nang mah anga mı sual leh dawızep te hı tûn hnuah chuan thıana sıam tawh lo tûrın mı hrılh maı a nı e a tıhsan ta maı a

79

SATEL LEH MUPUI THU

Satel pakhat hıan a awm dan leıa bawh fo maı chu a nıng ta em em maı a a vul ram hmuhte duh ın Sava engpawhın khawvel en tûra mı hlawhpuı theıh chuan lunghlu tam tak ınphûmna hmun ka hrıatte chu lâwmmanah ka pe ang tıın a tıam a Chutıchuan mupuı hıan a duh ang takın a thlawh puı a a thlawh zawh chuan lawmman chu a han dîl a nımahsela satel chuan a thutıam chu a lo hlen theı awzâwng lo \a Chu chu mupuı chuan a hrıat chuan a pangtı nem laı chu a tının a thâm a a phuba a la ta a Satel chuan a thıh dâwn ruaı chuan 'Hetıa awm hı ka phu tâwk a nı rêng e kei leı chung pawha har taka vâk theı tâwk

tâwk chauhvin thlawhna thila te leh chhum te ki eng ntân nge ka hman ren ang ? a i ta a

80

SAKEIBAKNEI RAM THU

Hmân lai ... Sakeibaknei ... lal ... thlang a lal ... [illegible]

81

MIPA NAUPANGTE LEH CHUNGTE THU

Mipa naupang ... hi nuamsapah ... dêng hlum a ... chuan chungu pa khat chu tui chung ... lo dâk chhuak a nau pangte chu bâng tûrin a han thlem a Nangnin nuamsapa innuih hi kei tan ... thihna ... e tun

82

SIHAL LEH NGHALCHANG THU

Nghalchang pakhat hian sasaw thingah hian a nghon a, tât hriam hoh hoh va Chutih lai tak chuan sihal a lo kal a Hmêlma hmuh phâkah an awm e tih pawh ni chuang hlei lo engti tiha lo ...

ring lâwk i ni nge? tin a zâwt a Nghalchang chuan 'Hmêlma zawng an hla hle pawh a ni thei e thiana nimahsela hun âwl kan neih laiin kan hriamhreite kan chei tûr a ni hlauhawm lo thlen hunah zawng thil dang tih tûr kan nei dâwn ang asin' a ti a

83

CHUNGU PAHNIH THU

Chungu pahnih hi an awm a pakhat chu dil thûk takah a chêng thîn a Pakhat erawh chu kalkawng tuihâwk tling khâwm mai maiah te hian a awm thîn a Dîla chungû chuan a thian chu a sawi hlauh va a hnêna awm ve tûrin a sâwm a Muanawm i tiin chaw ei tûr pawh tam tak i hmu zâwk ang' tin Nimahsela ani chuan chu hmun a lo awm than tawhna atanga insawn chu a duh loh avângin a hnial a Chu mi hnu rei lo têah chuan tawlailîr rit zetin chu kawng chu a rawn zawh a chungû chu a chilh hlum ta der mai a

84

SIHAL LEH THINGKITTU THU

Sihal pakhat ûm hah hnêp chau tak hian ramhnuaiah mi pakhat a va hmu a uiin a rawn tlân pelh hma lohva ina awmtîra humhim tûrin a dîl ta a Chu mi chuan a remti a Sihal chu in kilah a khuh ta tlat a Sapêltute chu an lo kal ve thuai a chu mi chuan Sihal chu a lo hmuh leh hmuh loh an zâwt a Ani chuan "Hmu lo, ka hmu hauh lo mai a ti a chuti chung chuan Si

hal bıhrûkna hmun chu a kâwk reng a Nımah sela sapêltute chuan an ngaıthıam lo va an Uıte chu an kalpuı lch ta thuaı a An kal hnu chuan Sıhal chu a lo chhuak a a relhru maı dâwn a ın neıtupa chuan chutınng rın ıwmna avanga a nun humhımtute lawmthu hrılh lova a kal chu a dân rêng em nı tıh a zâwt a Tın Sıhal chuan chu mı chet dân chu a lo bıh ru rengın engkım a lo hmu a I chunga ka tıh turte chu ka hre hle asın I thıltıh khân ı thusawı kha lo rem ta hlauh sela chuan a phu tâwk lâwmthu ka hrılh ngeı tuı che a nı a tı a

85

SAKEIBAKNEI LEH NGHAPUI THU

Sakeıbakneı pakhat hı tuıpuı kamah a zuk kal a tuı chungah chuan Nghapuı hı a lo dâk chhuak luauvın a hmu a Chutıchuan anı khaw mual lama sa lal ber a nı sı a tuı lama lal ber nên chuan ınzawmna sıam ıla a tha dâwn em e tıh rılru puın ınzawmna chu an lo sıam ta a Nghapuı pawh chuan rem a lo tı hle a an thu rual dûn ta a Chu mı hnu lawk chuan Sakeıbak neı chu Tumpâng nen an lo ınsual dâwn ta a Sa keıbakneı chuan Nghapuı chu tanpuı atân a sâwm a Nghapuı chuan Khawmualah ka chhuak ve theı sı lo va engtın mah puıh ngaıhna che ka hre lauh lo maı a tı a Sakeıbakneı chuan vın tak n 'Bumhmang pa' a tı ta tuar maı a Ngha puı chuan, Thıana mı dem ma ta che tuıpuı lal berah mı sıam sı a khawmuala nunna mı pe phal otu chu dem zâwk ta che ' a tı ta a

86

BEL PAHNIH THU

Lei Bêl leh dâr Bêl hi lui kamah hian i in hûng i tuipui a lo fawn a a la ta daih mai a I ci Bel chu keh sawm hluuvin a awm a nuain lo hl mai a nimahsela a thian dar Bel chuan K i veng zêl ang che tun a tawng thlamuan a Ani chuan I hlat theih tawpa hlaah awm rawh a ing mah hi a ni ka hlauh ber che ni tuizang khuah vin ka lamah a rawn hnâwl che em aw kei i lama min rawn hnawlin cinaw a tuartu ûr chu k i ni zel tih ka hre chiang si a a ti a

87

SAKEIBAKNEI LEH CHAICHIM THU

Khaw lum em em ni hian Sakeibakneí hi pûkah a muhîl a Chaichîm te hi a luah a vak kai a a lo harh ta a Sakeibaknei thinrim chuan Chaichim chu a han en vel ruai a Chutih hi chuan Sihalin Sakeibaknei chu Chaichim tihhlauh va a awm avangin a lo nuihzat a Sakeibaknei chuan Chaichîm hi ka hlau awzawng hlei nem a mi nêlna erawh chu ka hlau a ni a ti a

88

CHOAK LEH VAMUR THU

Choâk leh Vamûr hi an hmul rawng chung ah an lo inhmal ta vak mai a A tâwpah Choâk chuan, I hmul chu khaw lum lai atân chuan a tha ngawt alâwm le nimahsela ka hmul zawngin khaw vâwt ata mi vêng thin a ni a ti ta hlauh mai a

89

PHENGLAWNG TUMTU LEH SANGHA THU

Vawi khat chu Sangha mantu pakhat hian, tuipui kamah lên pharh ngawt ila, Sanghate chu phênglâwng tum sak ila, Sanghate chu lênah an lo lâm lût ang tih rilru a lo pu a. Tichuan hla thlûk hran hrante a han tum ṭhîn a, engmah chu a sâwt ta hauh lo va. A tâwpah chuan a thinrimin phêng lâwng chu a paih daih a, a lên chu tuipuiah chuan a dêng ta a, sangha a hmûk chhuak ta ṭeuh mai a. Sanghate lên chhûnga an perh a hmuh chuan, "Aw rannung luhlulte u, phênglâwng ka tum laiin in lâm duh si lo va, tûnah hlim takin in lâm ta si a," a ti a.

90

SAZUK NO LEH A PUI THU

Vawi khat chu sazuk novin a pui chu achânga huai hle ṭhîn, eng tizia nge ui bauh a hriat apianga hlauva a tlân vak ṭhin tih a zâwt a. Zukpui chuan, "I sawi dik a ni, mahse ka hrilhfiah thiam lo a ni. Tûn hnuah engmahin mi tihlau tawh lo vang, tiin ka rilru ka siam fo ṭhîn a; nimahsela ui bauh ka hriat veleh hian thinlung ka nei lo va, ka tlân chak theihtâwpin ka tlân lo thei ṭhîn lo a ni," a ti a.

91

SAVAWM LEH SIHAL THU

Savawm chapo tak hi, "Rannung zawng zawng zîngah mihringte zah thei ber ka ni a, mitthi ruang pawh ka khawih ngai lo," tiin a uang a. Sihalin

chu chu a lo hria a nui chungin savawm hnenah chuan E a nungte ni lovin a thi ei tûr i ni alâwm a ti a

92

RORELNA INA VAMUR THU

Vamûrin thu remna in bangah hian bu a chhep a chutah chuan no pasarih a keu va A note sên thla la nei lote chu rûlin a dawlh ta vek mai a Vamûr chuan lungchhe takin a sun a 'Ka chung a va pik êm ! he inah hian mi tin an invêng tawn a kei erawh chuan mi sualna ka tuar bîk a nih hi a ti a

93

ZAWHTE LEH SAVATE THU

Zawhtê hian bâwm chhûnga savate hi an damlo tih a hriatin dâktor angin a inthuam a bâwm bulah chuan a va kal a Bâwm kawng khâr chu a va kik a damlo an awm leh awm loh a va zâwt a Damlo in awm chuan ka tidam ang che u ' tiin Anni chuan Dam e kan dam e khawngaih takin min kalsan la hetiang fo hian kan awm ang ' an lo tihsan ta hlauh mai a

94

KEL LEH GREP HRUI THU

Kêl pakhat hian a kal pahin grêp hrui hnah no hi a pet a grêp hrui chuan Engatinge ka hnah i peh le ? Engtikah emaw inthawina sa talh tûra an hrual hunah che chuan i chunga leih tûr uain ka la tum ngei ang maw le ! a ti ta a

95

SAZUPUITE LEH CHUNGUTE THU

Thlıpuı nasa tak a lo tleh a thıngte a rawn nuaı sul sul a Chutıh laı chuan huan pakhata Sazupuıte chu an lo thlaphâng em em a â ta ang maıın hmun tınah an tlân ruaı maı a hmun muang zawn an tum a Thuı pawh an kal hmaın luıtêın a dang ta a An beı a dawng hle maı a hlau reng renga khawsak aı chuan engpawh lo nı rawh se tıın tuıah zuan luh chu an tum ta a Nımahsela chuta Chungû lo bawkte chuan an lo kal hnaıh chu hlauvın tuıah chuan an zuang thla a an hlauh em avângın lı mawng thlengın an lût a Chûng chu sazupuı tar fing takın a lo hmuh chuan a thıante hnenah chuan Ngawı teh u ın tıh tûr kha fımkhur rawh u henga hı keını ang bawka rannung dang an awm e keımahnı chauh hı hlauh neıa hrehawm tı berah ınngaı suh ang u a tı a

96

ARAWNPA LEH KANGHLAI THU

Arâwnpa leh Kânghlaı hı hmun pakhatah an ıntâwk hlauh va Arâwnpa chuan a chang a dın a a chang mawı takte chu a pho lang a Kâng hlaı chu a hmusıt ta deuh va Chutah Kânghlaı chuan hmul thate hıan mı a tıhthat theıh chuan Arâwnpa te hı sava nalh an nı a nımahsela chhûm chunga thlawh theıh chu leı chunga kal hıaı hıaı maı aı chuan hlu a tı zâwk tıh a sawı a

97

CHINGHNIA LEH BERAMPUIE THU

Berâmpu thenkhat hian Berâm sa zannaha an lo ei laiin Chinghnia hi a va kal a dawhkân i thil awm chu a hmuhin Berâmpute chu a hmusit ta deuh va In thil tih lai kha ka tih ni sela chuan in au nasa âwm teh e a ti a

98

THIRDENG UI THU

Vawi khat chu Thirdeng pakhatin Uite a nei a a duh hle mai a Chu mi chuan a hna thawh chhûng chuan a Uite chu a takin a mu hle hle thin a mahsela Uite chu a pu chaw ei tûr a kal in a tho zel a a mei a hem a a chaw chu beisei tak in a en reng thîn a Chutichuan ni khat chu Thirdeng chuan thinrim hmel zetin Uitê chu tiang a hmuh a 'Ui thatchhe pa dolung chunga thir ka chher lai khân pawnchhe chungah i muhil a nimahsela chaw ei tura ka al hunin rang takin i tho va chaw pek ve i beisei a Hei hi hre reng rawh hnathawktute chauh ei tûr pêk an ni a ti a

99

THANGKAMTU LEH ARPA THU

Thangkamtu hian sava khawi ngam an nei thawk thin a chûngte chu thang bulah sava dang thlêm nân an dah a chûtilochuan man theih a ni tur lo va Vawi khat chu Thangkamtu pakhat hi chawhmeh a neih loh lai takin a thianpain a rawn kan a; Thangkamtu chuan a Varung khawi ngam ahut tah a tum a. Chu sava tê chuan thang a

kam leh hunah tawktirh tur awm lo chuan eng mah a âwk thei lo vang tih Thangkamtu chu a hrilhin amta nun chu a namhum ta a Arpa tu nalh zet hi tilh tan chuan an u leh ta zâwk a Arpa tir chu in in talh dawn tih a inhriatin a thih hlauh chuan khawvarin ti innge kaitho vang tih Thangkamtu chu a zaw a Thangkamtu chuan Chu chu a ni ngei mai nimahsela mamawhna hian dân a hre lo a nih hi Hunte hmuttir turin siva hmantlâk ni mah la ka thu i leh kem chaw kan ei tur a ni bawk si a ti a mai a

100

SABENGTUNG NINGHETHU

Sabengtung pakhat hi in chungah a lawn a a tum talh talh a in chung chu a tip wp a a In neitu chu a lâwn chho ve thu a a hmu vaw hie p a a hnawt thin ta a I nimin ah pawh Zawng hetianga ti hi a nuih val vak khi a ti a Mahni awm hmun hre lote hi zawng hulh tur an ni tiang a ni

101

SAKEIBAKNEI LEH CHINGHNIA

Chinghnmain huan chhung ata Beramno laa a tlanpui lai chuan Sakeibaknei a tawk a ani chuan Berâmno chu a chhuh sak ta mai a Chinghnia chu Sakeibaknein a sa sch a lak sak âvâng chuan a han thinrim vak mai dâwn a nimahsela Sakei baknei chuan nui chungin Chuti chu Berâmno chu nangma ta a thiante thilpek che a nih âwm chu le a tihsan mai a

102

ARSI NGAIHTUAHTU THU

Arsi ngaihtuahtu thiam tak hi zan khat chu arsi thlirin a lêng chhuak a Aw ka hnathawh hi chu a va ropui êm ! Keima chanchin leh mi dangte chanchin Arsiah ka hre thei vek a ni a mi chhiate lak chuan ka va chung bik tak em ! a ti a Chûng thlîra chutia a tawng lai tak chuan a letlingin dîlah a tla lût ta pâwrh a

103

CHAKAI PAHNIH THU

Chakai hian a note hnêhah Rannung fel lo leh hmantlâk loh nu engatinge hnung lam zâwnga i kal ni ? Inher la a dik zâwngin kal thuai rawh a ti a A notê chuan Han kal hmasa la a dân min zirtîr ta phawt che ka nu a ti ta then mai a

104

SANGAWNGSEI A THU

Vawi khat chu ram saın lên khâwmna an siam a, chutah chuan Zâwng hi chuta ram sa awm khâwm zawng zawng lâwm zâwng takin a lâm a Sanghâwngsei hian chutiang chawimawina chu hmuh ve mrangin a ding lawk a chûngho hmaah chuan a lâm ve ta mai a Nimahsela Zâwng ni lovin Sanghâwngsei a ni si a, Zâwng tih angte chu tih ve a tumna lamah mi nuihzabûr lek a ni ta a Ram sate thinrim chuan an awm khâwmna ata [illegible] an hnawtchhuak ta a.

105

CHINGHNE CHAPO THU

Vawı khat chu Chınghne lıan tak hı a awm a Chınghne dangte aıa a len leh a chak zâwk êm avângın Sakeıbakneı tıın an ko thın a Chu Chînghnıa chuan Sakeıbakneı ka nı tak tak emaw a lo tı rılru a Chınghnıate chu kalsanın Sakeıbak neı zıngah a cheng ve ta a Chutıchuan ama hrıat hlek lohvın mı nuıhzaburah a ınsıam ta maı a nı

106

ZUKPUI LEH SAKEIBAKNEI THU

Zukpuı hı sa peltuten an hnawt chêp ta hle tıhın a ınhumhım nan sakeıbakneı pûkah a tlân lût a Zukpuı chu hım taa a ınrın veleh chuan a hmuh loh sakeıbakneı chuan a bawh a a pawt sawm ta vek a Zukpuı chuan Hlauhawm pa khat tlânsanın fîmkhur lo takın hlauhawm dang ka va tawng leh a nıh hı a tı a

107

FAR THING LEH LENHLING THU

Fâr thıng sâng tak mar zet maı hıan a sânna chu chapopuıın a hnuaıa hnımte chu a hmusıt a an hnênah, 'He ngawa thıng mawı ber leh tha ber ka nıh hı nangnı lah chu leı hrûlah a lo kal apıangın rah hlum theıh maıın ın awm sı a tı a Lênhlîng chuan 'A nı nımahsela thıng kıt tu hreıpuı kenga a lo kal hunah zawng kan zînga a chhe ber nêna ınthlâk teh a nıa ı la châk ang nı a tı a

108

CHAKAI VAKCHUAK THU

Vawi khat chu Chakai hian tuipui kam a kal sati a phûllêngah a vâk a chutah chuan Sihalin a lo hmu a a ei ta mai a

109

KEITÊ LEH SIHAL THU

Keitê hian a ze tamzia leh mawizia a ngaih tuahin a uanpui hle a Sakeibaknei piwli chu tiang vun mawi a neih ve loh avangin a aia (nun bikin a hre lo va Nimahsela Sihalin a rawn p in a amah leh amah a inng uhlu chu i dik lo da i ni tih a hrilh ta a Ropuitu hian hmel tim in thatna a en lo va chhung lam rilru tha an en zawk thin a ni

110

MIHRING LEH MUPUI THU

Mi pakhat hian thanga Mupui âwk hi i vi hmu a a chhuah ta a Chu mi hmuah chuan Mu pui chuan mihring chu bang chim dâwn hnu ua i awm hi a hmu i a lam panin a thlâwk a a ing lo chhîpchhuan chu a zu lâk sak a Mihrin chuan a ûm vak a Mupui chuan inglo tun chu a thlauh leh ta a Tin mihring chu a kir leh i a awmna chung bang chu a lo chim ta vek a

111

CHOAK LEH BAWNGPUI THU

Bâwngpui hi mi zawng zawngin thil tha lam entirnaah an hman deuh thin avângin Choâk hian

a îtsîk êm em mai a Khualzin thenkhat lo kal a hmu a thing zar ah a thlâwk kai hawk a â theih tâwpin Bâwngpui hiâmin a inlet ta khiah khiah mai a Nimahsela khualzinte chuan an hai ta awzâwng lo va an lo hre thuai mai a Miten an nih loh pui nih an turnte hian anmahni an inti lolâm chauh a ni reng thin a ni

112

SABENGTUNG TEH CHUNGCHANG THU

Sabengtung thing phur lian Dil pâ n zat hi a kân a a rah a tleu va a tlu ta a Dîl a Chunz ute chuan Sabengtung hrehawm tihzia chu an hriatin Tui a hian da hlek nahin chuti ka chuan a phun a ni a kemi an hian chen chimt dâwn phei la chu engtinnge a tih an le? an ti a

113

PHEIKHAWK SIAMTU DAKTORA INLET THU

Pheikhawk siamtu hi a hmathawh ah a lo hlawh chham a riltâmin a thi lek lek a Chutichuan dâktor lemah a chang a damdawi mak tak thih na zawng zawng tihdamna an tih chu a zuar a Ni mahsela ni khat chu amah a lo damlo ta a chu mi khaw Bawrhsâp chuan dâktor der chu fiah tum in damdawi a fak hle thin chu thihna tûr nen a chawhpawlh der a intîr a tum a Pheikhawk siamtu chuan in ngam ta lovin damdawi lam reng rêng engmah hre lo va mi dangten amah an rin na avânga nung chauh a ni tih a inpuang ta a Bawrhsâp chuan An va â hlawm êm! An phei

khawk siamtu atân an duh lo chia an nunna atân an ring hle che a ni a a ti a

114

NGHALCHANG LEH SAKEIBAKNEI THU

Ni a lo pui a tuikhurte a lo kang a chutih lai chuan Sakeibaknei leh Nghalchang tuichhun chhuahah arualin an lo kal a in hmasak inchuh in an insual ta a An insual lai chuan sa hel ei mi sava te a thi hmasa ei tumin an lo thlâwk a chu chu an hmuhin Sakeibaknei leh Nghalchang chuan bân an rawt a 'Inthian nih hi hmêlmate chaw nih aiin a tha zâwk si a tiin an insual chu an bâng ta a

115

ZUKPUI MIT KHING DEL THU

Zukpui mit khing del hi tuipui kamah a tla thin a a him lehzual nân a mit del lam chu tui pui lam hawiin a vâr lam chuan khawmual lam a en vêl thîn a Chutianga inveng him em ema a inrin lai chuan mi pahnih ni hnih lai lo veh hlawhchham tawh hian lawng an la lawk a zawi têin an hnaih thla a an kâp ta a Zukpui thi tûr chuan, Nun a va harsa tak em ! engmah thil tha lo awma ka rin lohna lam atang pawhin ka thihna tûr a thleng ta a ni a' a ti a

116

BAWNG INA ZUKCHAL THU

Ui sathamte ûm hah hnêp hnu Zukchal hian bâwng in kawngka inhawng a hmu a a lût a buh pâwlin a inkhuh ta a Bâwng chuan ngilnei takin

a tihte chu a lo hnial lo va Zukchal chuan Ka ti tha bawk awm emaw ? A remchân veleh chhuah leh var a nia ka tum a ti a Chhiahhlawhte chu an lo lûtin an chhuak leh thin a engmah an hmu lo va Chutichuan Bâwngpate chu a lâwm thu a hrilh tan ta a Mi tilâwm thei ber an la ni ang te a ti a Bâwng pakhat chuan Engmah dang ni lovin a hma lam apianga kal botir leh theihna che hi ka duh a ni nimahsela i ngaihtuah mang loh mi pakhat mit vir zet a la awm a ni a lo kal hlauh chuan engtin mah i nunna a boral lo thei lo vang a ti a

117

UI LEH SIHAL THU

Ui thenkhat hian Sakeibaknei vun an chhar a an pet thlêr vung mai a Sihal hi chu mi kawng ah chuan a lo kal a He sakeibaknei hi chu nung sela chuan a tinte hi in hate ai chuan i chak zâwk tih in hria ang le Ui hnenah chuan a ti a

118

SIHAL PUAR LUTUK THU

Sihal riltam thi lek lek hian thing kawrawnga berâmpute chawfûn dah hi a hmu hlauh va a lût a a ei ta teuh mai a A ei zawh chuan a lo puar ta êm a thing kuaah chuan a chhuak leh thei ta lo va Tin Sihal dang lo kalin eng tizia nge tih a rawn zâwt a Thil lo awmzia chu a hriatin 'Thiana i luh hma anga tê leh riltâma i awm hma chuan khatah khân i awm rih ang a tin awl tak in i chhuak leh mai ang chu a ti a

119

SANGHAWNGSEI LEH ARAB MI THU

Sanghawngsei khalhtuin a Sanghâwngsei phur rit zet phurhtirin kawng chhova kal nge a duh kawng chhuka kal tih a zâwt a Sanghâwngsei chuan Engatinge mi zawh thlalêr tlangin kawng phei a awm ta lo em ni? a ti a

120

SIHAL LEH ZAWNG THU

Hmân lain ram sate hi an a em em a an lal atân Zâwng an thlang a A lam ti a a thil thiam thenkhatte a entir chuan an lâwm em em a lal atâna siam ngawt mai loh chu engmah dang atân tâwkin an hre lo va Chutichuan lallukhum an khumtîr a fing âwm taka lan a tum ta a Nimah mahsela Sihalin a thian ram saten a tika thil an tih chu a hmuhin a mangang a hun remchâng hma sa bera an thil thlan dik lohzia hriattir leh in Zâwng lal chu hriem a tum ta a Chu mi hnu lawkah chuan kâwnah thang sa hrang khat tawk tarhna hi a hmu a Zâwng chu a va hrilh a ram palailênga chhar a nih avângin lalber ta tur a ni e tih a sawi a Zâwng chu lâk turin rang zetin a kal a nimahsela tawktarh chu a khawih veleh thangah chuan a âwk ta a Sihal chu a hau ta a mi hal leh mi phiartu tin phuba lâkna tein a tihthaih a Nimahsela Sihal chu lawm takin a nui a a kal pahin "Lalberin thang pawh a hre lo va le" a ti a

121

SIHAL LEH HMAI KHUHNA

Sihal hi hmai khuhna zawrhna dâwrah a awm a, hmai khuhna pakhat chu a rap a A ngaih tuah vang vang a a tâwpah chuan "He mi hmêl chu a va tha tak em! thluak a han awm lo tak chu a pawi mang e a" a ti ta mai a

122

SIH A ZUKCHAL THU

Sih-a Zukchal tui inin tuiah chuan a thla a hmu a amah chu a inngai ropuiin a ding hlek a Ki hreu pahnih mawi zet zet ka nei a ka taksa pêng thenkhatte hi hetiang chauh hi chuan mawi ve ni sela chuan tumah hnung lam ka chhawn lo tûr, nimahsela ka kete hian ka zuk en mai pawhin mi tizak thin a ni a ti a Chutiang nil ru a put lai tak chuan Sakeibaknei hrâm a hre ta phut a Phûlah chuan hmanhmawh takin chak zetin a tlân ta a Sakeibaknei chu a tlânsan daih a Ṭûl hi a va thleng a a ki chu thing tangah a tâng ta hlauh mai a Sakeibakneiin a rawn hnuh hlâk hma loh chuan a tâng ta tlat a Chutichuan i, ki a ngaihhlut êm êmte kha a thihna chhan a o ni ta a ni

123

SAZUK LEH GREP HRUI THU

Sazuk hi sa pêltuten an um a grêp hrui buk [illegible] a biru a. Sa pêltute chuan an kal pelh [illegible] a tho va grêp hrui hnah chu a pet [illegible] sa pêltute chuan ri an hriatin

chu mi lam chu an hawı ta reng a ram sa then khat an biru nun an ring a thalın an han kâp a Sazuk chu an kâp hlum ta dêr maı a A thih hma lawk chuan Ka ngılneih loh avângın ka tuar a nıh hı hlauhawm hun laıa mın humtu grêp hruı kha ka pet lo theı ta sı lo va a tı a

124

THAL KAP MI LEH SAKEIBAKNEI THU

Thal kap mı hı ramah a vâk chhuak a Sa keıbaknei tih chauh loh chu ram sa dang zawng zawng a tıtlân vek a Sakeıbaknei erawh chuan insualpui atân a cho ta a Thal kâp mı chuan thal a han kâp a Sakeıbaknei hnênah chuan Heta hı ka tırhchhıah keıma n ka rawn beih hunah che eng ang nge ka nih dâwn tih hrıattîr tûr chein a lo kal e a tı a Sakeıbaknei chu na tuar chung in hlauvın a tlân a Sıhalın intihuai tûr leh han inbeih tirh phawta tlân maı lo tura a hrilh pawh chuan Sakeıbaknei chuan Nı lo vang he thal kâp mi hian hetıanga tırhchhıah hlauhawm a neih chuan amah takın mı beih chu engtinnge ka do zawh ang ?" a tı a

125

BERAMTE LEH THEIKELEK RAH THU

Nı khat chu Berâmpu hıan a Berâmte ram hnuaıah a hruaı a theıkelêk rah kûr tuar maı a hnuaıhın a hnuaı lęiah chuan a kawr a phah sauh sauh va, thıngah chuan a lâwn a a kawr chung ah chuan theirah chu a sawi thla a Nımahsela Berâmte theıkelêk eı tûr hmanhmawh chuan Be-

râmpu kawr chu an tithler zo ta a Chutichuan an lâwm nachâng hriat lohna avâng chuan a hau ta a 'Mi dangte kawr siam nân sahmul in tum sak a nangmi châwmna ngaihsaktu che u kawr erawh chu in tihchhiat sak a tiin

126

NGHATE THU

Sangha mantu pakhat hian Nghatê hi a man a chu Nghatê chuan khawngaiha tuia theh lût leh tûrin a ngên a Eng vângin nge chutiang khawngaihna chu mi dîl ? tia a zawhin Nghatê chuan Tûnah zawng ka la tê êm a i hun tikhaw tlai tham ka la nih loh hi ka than leh hunah mi la man leh ang chu tiin a chhâng a Sangha mantu chuan Chu chu a ni thei e nimahsela kei zawng thil hriat chian loh beiseina avânga hriat chian sa thlauhthla thin mi â angte kha ka ni lo ve a ti a

127

CHHIMBUK LEH KHAUCHHER THU

Chhimbuk hi thingah a fu mu lup lup a khau chher bengchen avângin hmun reh a hmu thei lo va a hrâm chu a ning hle mai a Chhimbuk chuan ngawi reng tûrin a duh a mahse engmah a sâwt chuang lo va Tichuan Chhimbuk chuan tihder a tum ta a Khauchher hnênah chuan Men loh theih a nih si loh hi chuan ri ngaihnawm tak kianga men hi a nuam teh thin e i aw hi chu ting tang ri ri mawi ber ai pawhin a mawi lo bîk lo ve Saidawiûm khat uain thlum zet ka nei a i ngaih

tuah zâwng a nih chuan i aw tihthat nân tlêm chu ka lo pe ang che a ti a Khauchhier chuan chutia duhsaknate a lo hmuh chuan a lâwm khawp mai a rang takin a kat chho va tin Chhimbuk chuan a lo ei ta a Tichuan a hmelmapa thihna avâng chuan tûn hmaa a hmuh theih ngai loh hmun reh chu a lo hmu ta a ni

128

SA PELTU THU

Sa peltu pakhat hlauhawm awm loh laia in tihuai tak mai hian thing kittu ramhnuaia thing lo kit lai hi a va hmu a, Sakeibaknei hnuhma emaw a riah hmun awmna emaw a hria em tih a va zâwt a Ani chuan Hria e le chutiang chaug pawh chu ni lovin Sakeibaknei tak tak pawh ka hmuh tîr ang che chu a ti a Chutichuan sa pêltu chu hlauvin a lo dâng zo ta a hmanhmawh zetin a kal bo ta a Sakeibaknei ni lovin a hmai chauh chu a duh tâwk a ni tih a tilang ta mai a

129

DAWR CHAPO THU

Dâwr leh Sihal hi thlânmualah an kal dûn a Dâwr chuan a pi leh pu an dam laia mi ropui tak takte thlâna phûm an ni tin lungphunte chu a kâwk a Sihal chuan, Heta i pi leh pute hian an hmalkalh theih loh che avângin dâwt sawi nân hetiang hmun tha hi i thlang thei ta a nih hi le" a tihsan mai a

130

NEGRO MI THU

Mı pakhat hıan Negro sal a leı a a vun hüng te chu bâl leh bawlhhlawh a neıtu hmasaın a ca kawl that loh avanga lo awm nım a rıng a Chûng thılte chu rıng taka tıhreh theıh nım a rıng a Chutıchuan mı dum khawngaıhthlâk tak chu tuı bâwma thlâk thu a pe a a sılfaına tûr sabawn leh nawhna leı nân tam fe a sêng a A bual tûrın an kal a an nâwtın an hru an hru a engmah a sâwt lo va Vawı tam fɛ ın bual hnu chuan an bual nıng ta hle ı Negro mı chuan a dam loh phah a a thıhpuı ta nghâl a

131

LONEITU LEH SIHAL THU

Loneıtu hıan Sıhalına \r tla laı a lâk thua avângın a chunga phuba lâk a tum a hruıkhau hı sahrıakah a chıah a Sıhal meıah a khaı a a hâl ta a Nımah,ela chu Sıhal chu Loneıtu chu tıang nun chhıatthlak taka sawısatu lovah chuan a tlân a a buhte chu le seng hun têp tawh an nih veı nen Sıhal chuan a tıkâng ral ta vek a

132

BERAMPU SUMDAWNGTUA INLET THU

Berâmpu pakhat tuıpuı kama Berâmte vêng thın hıan nıpuı khaw thian vawl vawl nı hian lung chunga thun tuıpuı atanga thli fîm vâwt lo tleh chu a dawng a Berâmpu rılru chu a lo tho va

sumdâwngtu nih a châk ta a. Hmanhmawh takin a kal a a Berâm rual leh a neih zawng zawng hralh in lawng pakhat a lei a zin chhuah nân a buat saih a kuhvate a phurhtîr teuh va Asia ram lam panin a chhuak ta a Tuipuiah rei vak a la awm lo tihin thli na zetin a lo tleh a tuifâwn chu a nasa ta êm êm a, a lawng chu a pil mai ang tih hlauh thâwnawm takin a awm ta a A kuhvate kha lawng tizâng tûrin a paih chhuak a chu mi hnu chuan a lawng chu lungah a insu a a keh sawm ta vek mai a Amah chu harsa takin a inchhan dam hrâm a rethei tak leh engmah nei lovin a awm ta A Berâm leitu hnênah khân hnathawh tûr a dîl a ani chuan Berâm enkawltu atân hlawh faah a lo hmang ta a. A hmaa a thutna pângngai ah khân a han thu leh a tuipui chu mâm zûnin a awm a 'Aw mi bum tûrin thlêm dân i va thiam êm! Tuia tla leh tûrin ka vânduaina avâng khân ka pachhe lutuk a ni tin ka thil tawh khân eng ang pawh lo ni ila i rinawm lohzia hre tûrin mi tifing ta a m' a ti a

133

SABENGTUNG LEH CHINGHNIA

Vawi khat chu Sabengtung pakhat hian Ching hnia amah rawn ei tûma lo kal ni a hmu a a bai der ta a Chinghnia chuan a ke baina chhan chu a rawn zâwt a Sabengtung chuan, Pal ka kân zâwngin hlîng zum zet ka rap a mi phawi sak chuan ka lâwm hle ang, chu lovah pawh ka sa i ei hunah i hrawk a tina ang e," a ti a Chinghnia chuan hlîng chu a han zawng a nimahsela Sa bengtung chuan Chinghnia chu a kâah a khêng

vak a a hate chu a kheng thlu dual a a tlânsan ta a Chinghnia chuan Chawh tak rawh i thil tihhlum dân chauh hriain engatinge tihdam lam te ka han tum vena reng ni ? a ti ta a

134

RUL LEH KHUAI THU

Rûl pakhat hi Khuaiin a zûk fo mai a nâ a ti hle thîn a a hnawt bo thei si lo va chutichuan a lu chu tawlailîr kal lai ke hnuaiah a dah a tin Khuai leh Rûl chu an boral dûn ta a

135

TUIPUI SAVA THU

Vawi khat chu Tuipuisava hian Sangha han pui hi dawlh a tum a a dawlh zâwng chuan a hnawh hlum ta a Chu chu Mu arlain a zuk hmu a Chawh tak rawh khai chungleng savain tuipui ah chaw zawn ve tûr a ni hlei nêm a tihsan ta mai a

136

SAKEIBAKNEI TAR THU

Sakeibaknei pakhat hi a tar tawh êm êm a thih sualin a tâl a tâl a a thaw peih chang chang chauh a ni tawh a Chutih lai chuan ram sa tam tak tûn hmaa a kut lo tuar tawh thinte chuan phuba an rawn la a Nghalchang hi a lo kal a a ngho tha tak chuan kâwlphe ang maia rangin a phîn phei a, tin Bâwngpain a ki zum puiin a rawn tai a Chûng chu engmah hlauh tûr awm lovin a tithei tih Sabengtungin a hmu a ani pawh

chu a lo kal ve a Sakeibaknei hmaiah chuan a rawn khêng ve a Chutichuan chu sa hrâng tar thi tûr chuan heti hian a thu hnuhnûng ber chu a sawi a "Mi chak leh huaisente laka tuar mah hi a hrehawm vei nên hetianga sa tlâwm a siam tu tihmingchhe tingte tlawha awm hi chu vawi sângsâwm thih nawn aiin a hrehawm zâwk e" a ti a ni

137

SABENGTUNG LEH KHAM THU

Sabengtung pakhat chu a pu hnên ata a tlân bo va kawng pênsanin khâm kotlângah ziah a kal a A pu chuan a meiah a man a a tla tûr chu vêngin a theihtâwpin a bei a Chu ran chuan a hma lama kal zêl chu a tum tâlh a Tichuan a pu chuan a bei rei peih ta lo va a chelh chu a thlah a Sabengtung chu khâmah chuan a tla hlum ta a A pu nên an inbeihnaah chuan hnehtu a ni a nimahsela hnehna chu ama nunna chânin a chang ta a ni

138

CHOAK LEH PARVATE THU

Choâk pakhatin Pârva an ina tha taka eng mah châk lova an awm a hmuhin a hmulte a hmawih vâr a a theihtâwpin Pârva an tumin an zingah a chêng ve ta a A ngawih chhûng zawng chuan Pârvate chuan an thlauhthla chuang lo va, tichuan engmah buaina a tâwk lo va A tâwpah erawh chuan a awm dân a theihnghilh a a hrâm ta mai a Chu miah chuan Pârvate chuan engnge

a nih an lo hre ta a an bei a an chaw eina hmun ata chu an khâwng chhuak ta a Choâk dangte pawh chuan a hmul rawng dan avâng chuan an lo hai a an lo hnawt bo ve leh ta bawk a chutı chuan a nih theih aia chuang liam nih tumtu chu a nih theih ang nih pawh an phal lo ta zêl a ni

139

MUPUI LEH SANGHAR LEH NGHALPUI THU

Sasaw thing sâng tak zidingah hian Mupuiin bu a chhep a Thing kûng kawrawngah chuan Sanghar a awm a a bul kawrawngah Nghalpui no nei a awm a Ni khat chu Mupui hnênah chuan Sanghar chu a vâk chho va Thenawmnu kan boral zet dâwn mai le! Khu Nghalpui khuan thing zung hi a nawr a nawr ngawt mai si a i notête hi awlsam taka a man theih nân nawr thlûk a tum niin ka ring e a ti a Chu mi thu chuan Mupui chu a tihlau em em a Tin Sanghar chu a chhuk a thing bula Nghalpui chu a zuk tlawh a lungngai zet hmêl puin 'Vawiin chuan vahchhuah i tum lo vang chu maw? a ti a Nghalpui chuan Eng-ahnge ka tum loh vang? a ti a Sanghar chuan 'Nangma thu le eng dang a ni law Khi laia Mupui khian a notête hnênah An pui kal chhuak ka hmuh veleh Sanghal notê khu in ei atân ka man ang e' tia a sawi ka hre hlauh va, ka notête pawh a la nghâl thei mai ve bawk si a chibai in lama ka notête enkawl tûrin ka hâwng ta nge a ti a A hâwng ta ngei a tin zâna chaw zawng tûra kal chhuah a chhûna a kaw vênga awm reng a tum

a. Mupui leh Nghalpui chu anmahni leh anmah ni inhlauh tawn avânga khawiah mah tawl sawn ngam lovin a siam ta a Chutichuan anmahni leh an notête chu Sanghar leh an notête vervêkna avâng chuan nitâmin an thi ta vek mai a ni

140

VATAWKTE LEH KANGHLAITE THU

Buh hmunah hian Vatâwkte leh Kânghlai te hi an tlaza a Nakinah chuan buh neitute chu a chhiahhlawhte nên an lo kal a an tla lai chu an rawn phâwk ta a Vatâwk te chu ran sakhat elh ulh thau tak leh sa rit pui an nih avâng in an man hman ta vek a Kânghlaite erawh chu sava chêr leh thazâng tak an ni a, an thlâwk bo ta vek a

141

KEL LEH SABENGTUNG THU

Kêl leh Sabengtung hi mi pakhatin a vulh dûn a; Sabengtung chu chaw tam zâwk a pêk thin avângin Kêl chu a chanpualah chuan a lungawi lo hle a Chutichuan a theihtâwpin Sabengtung chu lungawi lova siam ve a tum a An va tichhe êm êm che ve le ! Ni khat buh khâwl an hertîr chia ni dangah phur'rit zet an phurhtîr leh chia' kei chu ni tin, ka damlo dêr ang a thâwkrim lovin ka chhawlh der der mai tûr " a ti a. Sabengtung chuan a thu angin tih chu thâ a ti khawp mai a a damlo der a, khuarkhurumah a tla ta a a insawh na hle a A pu chuan dâktor a ko va a chuan Sabeng

tung tihdamna chu Kel thusenin a pem apiang thlawr ila chu chauh chu a ni tih a sawi a Ti chuan Kêl chu an that a Sabengtung chu an ti dam ta a

142

SATHARTE THU

Sathâr thenkhat Kelpu Kel rual zîngah an tla ve a Kêlpu chuan a khungza thîn a Sathârte chu an awm hlen duh mahna tun Kêlte ai chuan chaw a pe tam deuh bik a Hun remchâng an hmuh hmasak berah chuan Sathârte chu tlâng sâng lam ah an tlân ta a Kelpu chuan an lâwm nachâng hriat lohzia a sawi lain anni chuan I Kêlte ngei pawh an ei tâwk eitîr lovin keimahni I hawi ngam min tum tawh a chutiang hun a lo thlen leh hunah keini pawh hi mathei lovin kan ei tâwk chaw min la pe lo ve ngei ang an tihsan mai a

143

SAKEIBAKNEI LEH SIHAL THU

Sihalin Sakeibaknei a thurualpui a Sihalin a sa seh tûr apiang a chhui chhuak ang a, Sakeibakneiin an pahnih a ei atân lo bawha lo seh tûr hi a ni a Sakeibaknei chuan sa tam zâwk a chan fo avângin Sihal chuan a itsîk a sa chhui duh ta lovin ama tân ngat zawngin amahin a kal chhuak thîn a Chu chu rei lotê atân chuan a tha nih hle a Nimahsela ni khat chu Sihal chuan huan ata Berâm no lâk a tum a chutih lai chuan sa pêltute leh an uiten an rawn bei a a nunnain hremna chu a tlâk ta a

144

ARPUI LEH VAMUR THU

Arpui pakhat hian rûl tui a va hmuhin keutîr a tum a, a awp ta mai a Vamûrin chu chu a lo hmu a thinrim deuh hlek hian 'I â em maw ni le! Hetiang rannung mi tihnat hmangte i awp reng mai le! Hre rawh i awp keu veleh nangmah a ni an rawn beih hmasak ang che ni a ti a

145

SIHAL LEH PHIVAWK THU

Sihal hian lui pakhat a lo hleuh va a râl leh lam a va thlen chuan a kam chu nâl âwih zet a lo ni a a kai chho thei ta lo va Tin tuiah chuan engtin tih tûr nge ni ang tia a ngaihtuah lai chuan thosiin a rawn bâwm ta chiam a a lu chu bawhin a mit vêlte chu an seh duk ta tûk mai a Lui kam atang chuan Phivawk hian a lo hmu a a khaw ngaih a, thosite chu hnawh bo sak a duh a Sihal chuan "Thiana i mi puih tumna chu ka lâwm ngei mai nimahsela engti kawng maha hêng thisen dâwttû mi bâwmtute hi tibuai lo tûrin ka duh che a ni Anni hian mi kalsan chuan a dang an lo kal ang a ka taksa pumah thisen far khat pawh an hnutchhiah dâwn si lo va" a ti a

146

CHINGHNE PHENGLAWNG TUM THU

Berâm no huang ata a tlân bo hi Chinghniain a man a, ei a tum a Berâm no chuan Chinghne hnênah chuan Ka thi ngei dâwn a ni si a ni

mahsela ka thih hmain thil pakhat mi tih sak duh ang em ? I phenglawng khân hla pakhat han sa la ka lâm hnuhnûn ber atân ka lo lâm ang e' a ti a Tin Chinghnia chuan a thil dil chu a phal sak a Nimahsela hla a han sak lai chuan ui rual ngaw atangin an lo theih chhuak ta tha tha mai a Chinghnia chu an ûm a chutih lai chuan Berâm no chu a tlân bo ta daih a

147

SABENGTUNG LEH UITE THU

Sabengtung pakhat hian Uite a neituin a duh zia chu a ngaihtuah a Engatinge ngai kei hi mi duh a he Ui anga chaw tuite mi pêk ve loh hi le ? Ui lah hian tum a bauh va mei hema a nei tu khûp zuan mai hi a duhzâwng a ni si a a ti a

Chutiang tak chuan Sabengtung pawh chuan thil tha chan ve beisein a rilruin tih ve a tum ta a Rei lo têah chuan an hotu chu in lamah a lo haw a thutthlêngah chuan a va thu a Chutih lai chuan Sabengtung chu ke perin a lo hrâm a a zuang vêl a a hotu chuan a hmuhin a nuih a za a Sabengtung chu a lo hnai deuh deuh va a ke hma lam chu an hotupa khûp chungah a rawn dah a a mal chungah zuan kai a tum a A nuih a za lutuk ta a Mi tanpui r u tiin a au va A rawngbâwltute chu an lo tlân a an va hmu a an tiang ken chuan Sabengtung chu ruh na khawp hialin an vaw ta nek a A awmna lama a tlân haw thei chu a lâwm a

148

PHULA RO PHUM THU

Loneitu pakhat hi a thi dâwn a chutih lai chuan rinawm tak leh taima taka hna thawh hian ro tha tak hmuh theih a ni tih hi a fateho hnêna rochhiah a duh a Chutichuan a fateho chu a ko khâwm a Fate u hei ka thi dâwn a ni a ka ro zawng zawng chu in ta vek a ni Saw mi phûl saw ngun taka in zawn a in laih chhuah dep chuan in hmu ang " a ti a Tin an pa thih hnu chuanin phûl lamah chuan ro chu an va zawng a an pa sawi ang chuan phûl zâwl zawng zawng chu ngun takin an zawng a, lei chu an lai chhuak dap a, rangkachak leh tangka sum engmah an hmu ta lo va

Tin, pakhat chuan Hei harsa tak leh hah takin he lei hi kan lai a engmah ro kan hmu ta si lo va kan theih tâwkin buh tal i tuh ang u a ti a. Chutichuan buh chu an tuh ta a A lo tha ta êm êm mai a tûn hma lama an neih ang lêt nga lai an nei ta a Chutianga a lo hlâwk tâk êm mai avâng chuan an pa thu chah chu an lo ngaih tuah ta a, a tâwpah chuan an lo hre ta a Hei hi ro phûm chu a lo ni dâwn rangkachak leh sum dangte an ni lo va hnathawh taimâk hah hi a lo ni " an ti a.

149

ARPA LEH SIHAL THU

Arpa pakhat hi thinglêra fu chungin a lo khuang a Sihalin a va hmu a, eiah a it ta êm êm a, "Lo chhuk teh khai biak châkah ka duh a che "

a tı a Arpa chuan Eng kawngah nge mı duh ? tıın a zâwt a Sıhal chaun Sava leh rannung zawng zawngte chu an ınrem ta râl hlauh leh in do reng rêng a awm tawh dâwn lo Tûn achınah kan zaın unau angın kan khawsa tawh ang lo chhuak la i lo ınlawm teh ang a tı a

Arpa chuan a chhâng leh ta lo va hla taka englo chu a en a a hawı a hawı a Sıhal chuan 'Engnge maw ı hmuh le ? a tı a Arpa chuan Uısathıam rual an nı âwm e tıın a chhâng a Chuvâng chuan Sıhal chuan a hlauthawng a a kal ta maı a Arpa chuan Engmah hlauva hman hmawhna tûr a awm lo ve ınremna thu a awm tawh chuan a tı a Sıhal chuan tlan pah chuan Hnaı lo ve he thu hı an la hre ve kher lo a nı theı e a tı a Arpa chuan a kal tâk hnu chuan Dık takın ı rılru awmzia ka hre chiang e tıın a au zuı ta a

150

CHUNGLENG LEH HNUAILENG CHANCHIN

Hmân laı hıan chungleng leh hnuaıleng hı nasa takın an ındo va Bâk chu a thena sava a thena sazu a nı a hım duh avângın ındo chu pumpelh a duh a

Nı khat chu an ınbeıhın chunglêngho chuan hnehın a rıng a vân lamah chuan a thlâwk chho ve ta a nımahsela an ınbeıhzıa chu hmuh a duh a sâng taka kal lovın a awm a Nasa taka an ınbeıh hnu chuan hnuaılengho chu chak zâwk âwmın an lang ta a Hnuaıleng lama tan tumın

Bâk dâwihzep chu a thlâwk chhuk leh ta a Ka taksa chu Chaichîm taksa ang a ni si a nangmah-ni lamah ka ṭang tûr a ni tûn anmahni hnênah a hnih a Hnuailênghote chuan Ni ang hmiang ' an lo ti ve a tichuan kumkhuaa an lama tang tûrin a intiam a

Nimahsela a tâwpah chuan an hotu Mura rem hriat avângin chunglêng hovin an hneh ta zâwk a Tin, an hneh ni chuan Bâk chuan thih a hlau va a thlâwk bo ta a Chuta chin chu tûn thleng hian a inzahpui a pûkahte leh thingkawrawngahte a bîru a Khua a thim a savate an mut vek hma loh chuan a lêng chhuak ngai lo

151

HMEITHAI PAKHAT LEH A IN AWMHOTE THU

Pitar tê pakhat hi a hmeithai a a taima êm êm a tûk tin hian âr khuan veleh a tho thîn a tin a thawh chuan a in awmhote pawh chu a kai tho zêl thîn a.

Tin annihoo chuan zing taka thawh chu an hreh êm êm thîn a [illegible]ilruin an inngaihtuah a 'He âr khuang hian kan hotunu hi a tiharh thîn a ni zîng taka kan thawh fo hi ' an ti a An Ar pa chu talh an lo rawt a an talh ta a

Tin âr an talh hnu chuan Khuang tûr awm tawh hek lo rei tak tak aw kan mut tawh ang, an[illegible] a. Chutiang rêng a ni ta lo va rei tak mut a[illegible] an bengtlâk loh man chu an hmu ta a Ar khuang tûr a awm tâk loh avângin a aia hma leh zîng zualah anmahni chu a kaitho ta fo mai a, a[illegible] phei chuan zanlaiahte pawh a kaitho thîn a

152

MIPA NAUPANG KAWI NEIH THU

Mıpa naupang pakhat hıan bêl chhûnga kawı lâk a tum a theıhtâwpın a han thâm a A han lâk chhuah dâwn chuan a bel rawngah chuan a kut chu a leng ta thın lo va tlem tê lâk a duh sı lo va a tap ta a Tın a tah chhan chu a han sawı a a kıanga dıng chuanın Tlêm tlêmın thâm la awl takın ı la chhuak maı ang a tı a

153

SAVA TLAWMNGAIH LOHZIA

Nı khat chu mı pakhat hıan lênın sava a man a a han tıhlum dâwn a sava chuan tıhhlum loh a ngen ta a Mı tıhhlum loh chuan sava dang man tûrın ka tanpuı ang che tıın a tıam a A mantu chuan Nı lo ve nıchın ata tıhhlum che ka tum lo va tûnah pawh ka tıhlum lo rêng che a nımahsela nangmah ngeı ı tawng dık tawh lo mahnı ınhumhım tuma thıante mantır chu mı tlâk tlaı lo tak an nı ngaı thı nawn theı pheı sela vawı za laı thı tlâk an nı a tı a

154

ZAWHTE LEH SIHAL THU

Sıhal leh Zawhtê hı ram ngaw hnuaıah an ın hmu a an tıtî dûn ta a Sıhal chuan Engpawh lo awm ta phut sela ka thı lo vang ramchhuakte

leh Uısathıamho lakah pawh chutıanga hımna tûr chu dân tam tak ka hrıa Nang Zawha tûnah hıan chûng ang chuan han beı thut ang che sela engtınnge ı tıh ang ?' a tı a Zawhtê chuan Cheı ! chu mı pumpelh theıhna chu kawng khat chauh ka hrıa chu mı chu a sâwt loh chuan ka thı maı ang " a tı a

Sıhal chuan I khawngaıhthlâk em maı a ka remhrıat ang ka hrılh ve ang che chutıang rıkrum thılah chuan tumah muanpuı suh mı tının mahnı hmakhua ngawt an beı tûr a nı keı pawh ka beı tûr a nı a tı a Chutıh laı ngeı chuan Uısathıamho chu ngaw hnuaıah chuan an lo tlân ta a Zawhtê chu a remhrıat ang ngeıın thıngah a lâwn ta maı a an lıam hma chuan a awm reng a Nımahsela Sıhal chuan dân sângkhat laı a hrıat zîngah chuan pakhat mah a chhawr ta lo Uısa thıamho chuan an ûm a an man a an seh hlum ta maı a

155

MIPA NAUPANG LEH KANGTHAI

Mıpa naupang pakhat hı Kângthaıın a kang a A nu hnenah a tlân a a hnenah chuan Dım taka ka tawh pawhın na takın mı kâng a a tı a A nu chuan A nı chutıh avâng chuan a kâng che zuk nıa ı tawh leh hun chuan huaı takın hlau lo takın dek la engmah a tıh lo vang che maımaw puan ang maıın a nêm ang, a tı a

156

TUIKHUAHA SIHAL TI A THU

Sihal pakhat hi a vânduai asiamin tuikhuahah a tla liam ta a a sirah a inham tâng a chuvangin a lu chu tuin a chim phak lo va a zia tak a awm zawk a Tin rei lo teah chuan Chinghnia a lo kal a a kovah chuan a han en a Sihal chuan Thiana tlawmngai la hiui emaw mi autlawn emaw han zawng la mi han hnukchhuak rawh a ti a Chinghnia chuan I va vanduai tehlul em ve le sawn pawh insawn thei si lovin ka vai lainat che em ! Eng tiziaa hetianga lo kal emaw chu i nih ni ? a ti a Sihal chu a thinrim deuh va Mi khawngaih chuan ding reng ma ta che mi I ain it tak zet chuan rang takin mi lâk chhuah zai i rel tur a ni Thiante tui vâwt taka pil leh thih hlauhawm taka awm pawh a mi lak tum si lo i khawngaihna chu engmah a tlaktlai zuk ni lo va a ti a

157

PA TA SABENGTUNG ZUAR CHANCHIN

Pa fa hian Sabengtung dâwrpui lama zawrh turin an va kalpui a Tin hmeichhe tleirawl te hi an tawk a ani chuan Chuan theih a ni lo m ni chuang lova in kal ? a ti a Chu pa chuan A ni tak e a ti a a fapa chu a chuantir ta a Tin an kal ta zel a putar pakhat hi an va tawk

leh a ani chuan A tlangvâl zâwk chuana a pa tar zâwk kal chu a mawi nêm maw le a ti a Chutichuan a fapa chu a chhuk a a pa chu a chuang ta a

Tin rei lo teah chuan hmeichhheho an tâwk leh ta a anniho chuan En teh u fa te hah taka kaltîr a mahni Sabengtung chunga chuang si chu a va thatchhiat thlâk êm ! an ti a Chutia an tih avâng chuan an pahnih chuan an chuang ta a khawpui lam panin an kal ta a

Tin chuta a[illegible] kal chuanin tlângvâl pakhat hian Keia [illegible] khatianga sa pakhat chunga pahn[illegible]n ai chuanin in indaih zâwk si a a[illegible]wn mai ula a âwm zâwk e ' tiin a lo â[illegible]n anni chu an chhuk a Sabengtung chu [illegible] an siam leh ta thung a a ke an tâwn kawp a[illegible] kalkhang an rawlh a an zâwn ta a

Tin leilâwn an va thleng a an zawhpui lai chuan naupangho chu an lo au ta chiam hlawm a Sabengtung chuan a hlau ta a a tâl a a ke phuar chu a dûk a luiah chuan a zuangthla ta a Chu tichuan an Sabengtung chu an hloh ta a vui hmui puin an in lamah an lêt leh ta a

Theihtâwp chhuahin mi zawng zawng tihlâwm tum ula lâwm ahnêkin mahni pawh in lâwm lo vang

Printed at the Synod Press Aizawl 7 4 77 C 10 000